

2012, SUPAOLGO, 1

GŨUSG GASGÃ

MOONDA A ZEOVA RĪUNGÃ

NED PA NA N LE WA RA
a to yam ye!

GŬUSG GASGÃ yaa sebr sēn waoogd Wēnnaam a Zeova sēn yaa āndūniyā fāa Naabā. Pīnd wēndē wā, b ra yākda ned t'a ruud gasg n gŭusd n getē tū būmb sã n be yuug n watē bŭ a togse. Seb-kāngā me sōngda tōnd tū d wum̄d yel nins sēn maand dūniyā gill zugā vōor ne Biiblā sēn pīnd n togs būmb ninsā maasem. A leb n kengda nebā pelse, bala a wilgdame tū ka la bilfu, Wēnnaam Rīungā sēn yaa goosneem b sēn zoe n lugl saasē wā na n kutame tū wēnem buud fāa sa, la a kut tū tēngā lebg arzāna. A sagenda nebā tū b tē a Zezi Kiristi, bala yē n sak n ki sēn na yul tū tōnd tōog n paam vuum sēn ka satā, leb n yaa yē la Wēnnaam Rīungā Rīma. Yaa hal sēn sung ne yuumd 1879 wā la a Zeova Kaset rāmbā yīisd seb-kāngā. Sebrā pa gomd n sōngd politik siglg baa a yembr ye. A goamā fāa tika Biiblā zugu.

Seb-kāngā pa koosd ye. B yīs-a lame n na n teel Biiblā zāmsg sēn maand dūniyā gill zugā. La yaa ligd nebā sēn kōt ne yamleoogā n teend tuumdā. Biiblā verse nins sēn be seb-kāngā pugē wā yīta *Wēnnaam Sebrā* pugē, la d rem̄s-b lame tū zems ne moorā gulsgā noyā. Verse sã n pugl ne *MN*, wilgdame t'a yīta *Les Saintes Écritures — Traduction du monde nouveau* wā pugē.

SEBRĀ GOM-ZUG SŌSSĀ

- 3 Zīig zānga, nebā raada taab yam
- 4 Bōe yīng tū ninsaal yam daabā pa satē?
- 5 Baa neb wusg sēn daad taab yamā, d tōe n yul pu-peelem dāmba
- 6 Ninsaal yam daabā na n saame

ZĀMSGĀ SŌSSĀ

YUUM-SARE, 24-30

SEB-NENG A 8 • YULLA: 69, 120

‘Zāms-y maam tū m maan sēn tat yāmb yam’

YUUM-SARE, 31-YUUM-VĒKRE, A 6

SEB-NENG 13 • YULLA: 84, 82

A Zezi kōo mak-sōng sik-m-mengā wēngē

YUUM-VĒKRE, A 7-13 SEB-NENG 18 • YULLA: 26, 68

Yul-y sik-m-mens rāmba

YUUM-VĒKRE, 14-20 SEB-NENG 23 • YULLA: 67, 91

Yāmb wumda a Zeova sēn kōt sugrā vōor bŭ?

YUUM-VĒKRE, 21-27 SEB-NENG 28 • YULLA: 77, 118

Kōt-y taab sugri

ZĀMSGĀ SŌSSĀ YŌODO

SŌSG A 1 - Pīnd wēndē Israyellā rīm a Davuud ra nanda a Zeova yuurā la a nong a raabā maanego. Wa sōs-kāngā sēn na n wilgā, a Davuud ra wumda Wēnnaam noyā vōor sōma, n da puusd n kotē t'a zāms-a t'a maan a raabā. Sōsgā na n wilga d sēn segd n mao tū d sēn get yelā to-to wā tat a Zeova yam wakat fāa wā vōor me.

SŌSG A 2, 3 - Kiris-neb hakukā sēn dukd a Zezi togs-n-taarā yīnga, b yaa sik-m-mens rāmba. Sōsg a yīb-n-soabā gomda mak-sōng ning a Zezi sēn kō sik-m-mengā wēngē wā yelle. Rē na n sōng-d lame tū d bāng d sēn tōe n maneg n duk a togs-n-taar to-to. Sōsg a tāab-n-soabā wilgda tags tū d yaa bilf d taabā sukā sēn dat n yaelga, la d sēn tōe n wilg rē d vuumā nens fāa pugē to-to.

SŌSG A 4, 5 - Sōs-kāensā na n sōng-d lame tū d wum a Zeova sēn sakd n kōt baa yel-wēn-kāsems sugrā vōore. Wakat ninga, tōe n yul toog tū d sak n kō sugri. La Biiblā sagls tōe n sōng-d-la sugrā kūun wēngē.

ZĪIG ZĀNGA nebā raada taab yam

“Tōnd mi n deega tuumd goosneema wā nengē. La d sã n tum n sa, tõe n maana kiis a yiib bu a tãab tu b yaool n yao. Sēn nan pa kaoose, goosneema wā tum-tumd a ye n bool tōndo, n yeel tu d sã n na n kōt yē ligdi, a tõe kutame tu b yaood tōnd tao-tao.”—A JOHN.*

“Ninsaal yam daab yaa ned sēn na n yao ligdi, n paam tu ned sēn tar naam maan būmb a sēn pa segd ne n kō-a. Sēn maand-b woto wā wēgda neb nins sēn tumd ne pu-peelmā.”

—TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

BŪMB ning sēn paam ra-kānga wā buud zoe n paama yāmb bu? Tõe tu yāmb nengē wā pa yu woto zāng ye. La sām̃bg sēn ka be, rē nams-y lame.

Siglg a ye (*Transparency International*) n yiisd sebr yuumd fāa n wilgd ninsaal yam daabā b sēn boond ne farend tu koripsiō wā sēn paam pāng tēns nins pusē wā. Yuumd 2009 soabā, siglgā neb wilgame tu ninsaal yam daabā piuugame, n yeel woto: “Yaa vēeneg tu dūniyā babg baa a ye pa pōs ninsaal yam daabā ye.” Yuum a yiib poore, b wilgame t’a yaa zu-loēeg sēn be tēns 183 pusē.

Wakat ninga, ninsaal yam daabā wata ne yel-beedo. Wala makre, zurnall a ye (*Time*) yeelame tu yaa “ninsaal yam daabā ne ro-metbā sēn pa tum sōma wā” n yu sabaab tu tēn-digimdg ning sēn zīnd Haiti yuumd 2010 soabā ku neb wusgā. Sebrā paasa woto: “Kēer pa tū ēnzeniyeer-dāmbā sagls sōma, tu sānda pud n pa tū ye. Sēn paase, b raa goosneema wā neb nins sēn get meebā yellā.”

Rē yīnga ninsaal yam daabā tõe n saame bu? Yul n leok sok-kāngā, rēndame tu d bāng būmb ning sēn wa ne zu-loe-kānga wā. Sōsg ning sēn pugdā na n goma rē yelle.

* Pa a yuūrā meng la woto ye.

BŌE YĪNG TU ninsaal yam daabã PA SATĒ?

“Ninsaal tōee a to n maand-a wēnga.”

—KOEËG SOABA 8:9.

GOM-KĀENSĀ wilgda ninsaalbã naam sēn sung n yaa to-to wã bal kepu. Ninsaalbã naamã sung r tēka, yaa namsg la fare. Wakat fāa, neb sēn maood ne b sūur fāa n dat tu turlēm zīnd beeme. La rat-tu-loogā la ninsaal yam daabã kutame tu b pa tōe ye. Bōe yīng tu yaa woto? Bōe yīng tu ninsaal yam daabã pa satē? Sēn yuud fāa, yaa būmb a tāab yīnga.

1. Yel-wēndã.

Biiblā wilga vēeneg tu tōnd fāa “bee yel-wēnã yembd pugē.” (Rom dāmba 3:9) Yel-wēndã yaa wa bāag sēn ka tum d sēn dog ne, la sēn ‘be tōnd pusē.’ Hal d yaab a Ādem beegrā tek n tāag masā, ‘yel-wēnã tara pāng’ tōnd zugu. D bee “yel-wēnã tōog yembd pugē.” Rē kutame tu wusg luusd b mensā raab taoore, n sakd n wēgd b taab n baood arzēgs wall naam.—Rom dāmba 5:21; 7:17, 20, 23, 25.

2. Dūniyã.

Dūni-kāngā nebã wusg yaa yāo-beed rāmba, tu yaa b mensā yell bal n pak-ba. Woto kutame tu wusg getē tu yul n da ruk b togs-n-taar yaa toogo. B sēn dat naam ne b sūur fāa wã, b maanda b sēn tōe tek n na n paam-a. Sēn paase, b nonga arzēgs tu looge, n sakd n maand zāmb la pu-lik buud fāa. Wall tu b mao n yu pu-peelem dāmbã, b rukda neb wusg naoore, n “maand wēnga.”—Yikri 23:2.

3. A Sūtāana.

A Sūtāan sēn yaa malek sēn kuis Wēnnaamã “belgda dūniyã fāa.” (Wilgri 12:9) A sã n paam tu nebã maand wēnga, noom-a lame. A sēn mi tu ādem-biig fāa rata naarã, a tōe n tūnuga ne rē n belg ned t’a sak n tum pu-lika.

La rē yīnga woto rat n yeelame tu tōnd pa tōe n kuis a Sūtāan bu? Sōsg ning sēn pugdã na n leoka sok-kāngã.

GŪUSG GASGĀ
MOONDA A ZEOVA RIUNGA

Y sã n dat kibay n paase, bu y sã n dat tu b wat n zāmsd yāmb Biiblā, bu y guls a Zeova Kaset rāmbã ne aders nins sēn be rutgã a yembre. Zāmsgã yaa zaalem. Sēn na yul n bāng b aders rāmbã fāa, bu y tu ges www.jw.org/contact.

Bénin: 06 BP 1131, Akpakpa pk 3, Cotonou. **Burkina Faso:** 01 BP 1923, Ouagadougou 01. **Cameroun:** BP 889, Douala. **Canada:** PO Box 4100, Georgetown, ON L7G 4Y4. **Côte d'Ivoire:** 06 BP 393, Abidjan 06. **États-Unis:** 25 Columbia Heights, Brooklyn, NY 11201-2483. **France:** BP 625, F-27406 Louviers Cedex. **Ghana:** PO Box GP 760, Accra. **Nigeria:** PMB 1090, Benin City 300001, Edo State. **Sénégal:** BP 29896, 14523, Dakar.

The Watchtower (ISSN 0043-1087) is published semimonthly by Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc.; M. H. Larson, President; G. F. Simonis, Secretary-Treasurer; 25 Columbia Heights, Brooklyn, NY 11201-2483, U.S.A. Periodicals Postage Paid at Brooklyn, NY, and at additional mailing offices.

© 2012 Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania. Tous droits réservés. Printed in Nigeria.

BAA NEB WUSG SĒN DAAD TAAB YAMĀ D TŌE N YUL

pu-peelem dāmba

‘Tōnd dat n maana būmb fāa tū zemse.’—HEBRE DĀMBA 13:18.

YAA sud tū d roga ne yel-wēndā. Sēn paase, neb wusg maanda wēnga, t’a Sūtāan maood n dat tū tōnd me maan wēnga. La d tōe n kell n yul pu-peelem dāmba. Wān to? Yaa d sēn na n bao Wēnnaam zood la d tūud Biiblā sēn yaa a Gomdā saglsā. Ad makr a yiib sēn wilgd rē.

BIIBLĀ SAGLGA: “Da yu-y wa dūni-kāngā nebā ye.”—Rom dāmba 12:2, *Kāab-paalgā Koe-noogo*.

Ned sēn tū saglgā: A Guilherme yaa tuumd taor soab sēn yit Berzilli. A wilgame tū yul n tōog n yu pu-peelem soab pa nana, n yeel woto: “Yōodā raab yīng wall wags-taabā yīng tōe n kutame tū tuumd taor soab sung pu-lik tuuma. Neb wusg tagsdame tū f sã n kō ned ligd sēn na yul n paam būmb f sēn pa segd ne, wall f sã n deeg ned ligd n sōng-a t’a paam būmb a sēn pa segd ne, pa wēng ye. F sã n yaa tuumd taor soab tū f tuumdā pa kēnd wa f sēn datā, yul n tōog n yu pu-peelem soab pa nana ye.”

Baasgo, a Guilherme yaa pu-peelem soaba. A yeela woto: “Baa baoodb wusg sēn pa pu-

peelem dāmbā, y tōe n yul pu-peelem soaba. Bee ne yāmb mengā yam-yākre. Biiblā sōnga maam tū m bāng tū pu-peelem soab nafdame. Pu-peelem soab tara sūur-kaset sēn yaa sōma, t’a yamā gāe bāane. Sēn paase, a nanda a menga.”

BIIBLĀ SAGLGA: “Neb nins sēn dat n yu arzēgs rāmbā kēeda makr la kūusr pugē, la ratem wusg sēn yaa yalemdo, sēn sāamd bāmba n kēesd bāmb toog ne sáoong pugē. Tū bōe, ligd datem yaa bōn-wēns fāa yēgre. La ligd datem sēn so kēerā, b basa tēebo, n kēes b mens to-kāseng pugē.”—1 Tūmote 6:9, 10.

Ned sēn tū saglgā: A André ne a tum-tumdbā ningda kamera-rāmb la alarm-dāmba. A mi n tumda ne bal-tāoodb ekip a ye. Daar a ye, a kēnga ekipā taor soab nengē n na n tū reeg a ligdi. A ta n mika neb a taab sēn gūud b ligdi. Ra yaa ball sēn tāo n sa, tū b zī n sōt ligd ning nebā sēn yao n kē wā. Zīgā sēn da zuvgā, taor soabā yul tao-tao n sōd a André ne neb a taabā ligdā n kō-ba.

Ad a André sēn yeele: “Mam sēn ta sorē, m mikame tū taor soabā yaoa maam tū zuvge. Mam da miime t’a pa tōe n bāng ned ning a

MASĀ B YIISD-A-LA NE BUUD-GOAM 195: Acoli, afrikaans, albanais, allemand***, amharique, anglais***, arabe, arménien, arménien (occidental), aymara*, azéri, azéri (cyrillique), baoulé, bengali, bichlamar, bikol, bulgare, cambodgien, catalan, cebuano, chichewa, chinois (simplifié), chinois (traditionnel)* (audio : mandarin seulement), chitonga, chuuk, coréen**, créole de Maurice, créole des Seychelles, créole d’Haïti, croate, danois*, efik, espagnol***, estonien, éwé, fidjien, finnois*, français***, ga, garifuna, géorgien, goun, grec, groenlandais, guarani**, gujarati, haoussa, hébreu, hili-gaynon, hindi, hiri motu, hongrois**, icibemba, igbo, iloko, indonésien, islandais, isoko, italien**, japo-

naïs**, kannada, kazakh, kikaonde, kikongo, kikuyu, kiluba, kimbundu, kinyarwanda, kirghiz, kiribati, kirundi, kongo, kwangali, kwanyama, letton, lingala, lituanien, luganda, lunda, luo, luvale, macédonien, makua, malayalam, malgache, maltais, marathi, marshall, maya, mixe, mizo, mongol, mooré, myama, nahuatl (Nord de Puebla), ndébélé, ndonga, néerlandais**, népal, ngabere, niue, norvégien*, nyaneka, nzema, oromo, otètèla, ourdou, palau, pangasinan, papiament (Aruba), papiament (Curaçao), pendjab, persan, pidgin salomonien, polonais**, ponape, portugais****, quechua (Ancash), quechua (Ayacucho), quechua (Bolivie)*, quechua (Cuzco), quichua, rarotongan, roumain, russe**, samoan,

sango, sepedi, serbe, serbe (romain), sesotho, shona, silozi, singhalais, slovaque, slovène, sranan tongo, suédois*, swahili, swati, tagalog*, tahitien, tamoul, tatar, tchèque*, télougou, tetum, thaï, tigrinya, tiv, tok pisin, tongien, totonaque, tshiluba, tshwa, tsonga, tswana, tumbuka, turc, tuvalu, twi, tzotzil, ukrainien, umbundu, urundu, venda, vietnamien, wallis, waray-waray, wolait-sa, xhosa, yapoï, yoruba, zandé, zapotèque (de l’isthme), zoulou

* A bee ne CD me.

* A bee ne CD (MP3) me.

* Y tōe n tū kelg-a-la www.jw.org.

sên yao tu zuvgā, la tu yaa tulae t’a bao ligd ning sên menemā n lebse. Rē n so tu mam yāk yam n na n tu lebs ligdā. Baa sorā sên da pid ne nebā, mam wēdgame n ta taoor soabā nengē. Ling-a-la wusgo, t’a yeel tu ned zu n lebs yē ligd ye.”

A André paasa woto: “Mam sên maan pu-peelmā kutame tu taoor soabā nand-ma. Rē sên maanā kaoosame masā. La neb nins sên da tumd be wakat kängā suka, maam m ye bal la b

ket n boondē. Biiblā saglsā tūub sên sōng maam tu m tar yu-noogā, noom-m lame.”

D sên mi tu ne Wēnnaam sōngre, d tōe n kell n yu pu-peelem dāmbā kengda raodo. La ned pa tōe tu ninsaal yam daabā sa zāng ye. Būmb ning sên kut tu ninsaal yam daabā beē wā yūda ninsaal pānga. La rē yīnga woto rat n yeelame tu ninsaal yam daabā pa na n tol n sa bu? Sōsg ning sên pugdā wilgda Biiblā sên leokd sok-kängā to-to.

NINSAAL YAM DAABĀ NA N SAAME

“Tē Zusoabā n tū bāmb sore. . . . Fo na n yāa nin-wēns sāoongo.”

—YUL SŌAMYĀ 37:34.

NEB wusg tagsdame tu ninsaal yam daabā na n bee wakat fāa, la tu ned pa tōe t’a sa fast ye. Yāmb me tagsda woto bu? Y sā n tagsda woto, y bee buum. Sud me, ninsaalbā sên be tēng zug teka, b toeema b sên dut b naamā to-to wā naoor wusgo, la b zu n tōog tu ninsaal yam daabā sa zāng ye. La rē yīnga d tōe n tēeme tu wakat n wat tu ādem-biisā fāa na n yu pu-peelem dāmb bu?

Biiblā wilgdame tu wakat a woto n wate. A wilgame tu ka la bilfu, Wēnnaam na n kutame tu ninsaal yam daabā sa. Wān to la a na n maan dē? A na n tūnuga ne a Rīungā sên yaa goosneema sên be saasē wā, n toeem yel wusg tēngā zugu. A Zezi zāmsa a karen-biisā tu b puus tu Rīung-kāng wa. A puusg ning neb wusg sên boond tu “tōnd Ba sên be arzānā” pugē, a yeela woto: “Tu yāmb soolem [bu y Rīungā, MN] wa, tu yāmb daab maan dūniyā zugu.”—Matue 6:10.

Biiblā goma a Zezi Kirist sên yaa Rīung-kāng rīmā yelle, n yeel woto: “Yē na n fāaga nimbāan-ned sên kelemda, la naong soab sên ka tar sōngda. Far soab ne nimbāan-ned nimbāaneg

tara yēnda, la yē na n fāaga nimbāan-dāmbā vuum. Yē na n fāaga bāmb ne toolem la pānga.” (Yul Sōamyā 72:12-14) Woto wilgdame tu ninsaal yam daabā sên namsd neb ninsā nimbāaneg tara a Zezi, la *t’a na n fāaga neb nins b sên namsdā*. Woto pa kengd raood sūda?

Wēnnaam Rīungā rīm sên yaa nimbāan-zoet la a tar pāngā, a na n tōogame tu ninsaal yam daabā sa. Wān to? A na n menesa būmb a tāab nins sên kut tu ninsaal yam daabā beē wā.

Yel-wēndā

Tōnd fāa sên dog ne yel-wēndā kutame tu d mi n tar tuls-wēnse, n dat n maan sên noom tōnd bala. (Rom dāmba 7:21-23) Baasgo, neb n be n modgd n maand sên yaa turga. B tēeda a Zezi maoongā, n paamd b yel-wēnā sugri.* (1 Zā 1:7, 9) Wēnnaam sên maan būmb nins tu wilgdē t’a nonga tōndā suka, a sên tum a Zezi t’a wa ki tōnd yīngā n yaa kāseng n yūda. Neb nins

* Y sā n dat vēnegr n paas a Zezi maoongā wēngē bu y ges *Biiblā sud yetame tu bōe?* sebrā sak a 5 soabā. A Zeova Kaset rāmbā n yiis seb-kāngā.

sên tēed a Zezi maoongā na n du Wēnnaam nonglmā nafa wa Zā 3:16 sên yetā. Be, b yeela woto: “Wēnnaam nonga dūniyā, hal tu b kō b Biig sên ka to, tu ned ning fāa sên tēed bāmb kōn sām ye, la a na paam vum sên ka seta.”

Būmb ning Wēnnaam sên na n maan n kō sakdbā sud bee yamleoogo. Dūni-paalgā pugē, a na n sōng-d-la bilf-bilf tu d wa paam d mens ne yel-wēndā la a biisā fāa, n lebg neb sên zems zānga. (Ezai 26:9; 2 Pētēr 3:13) Ned pa na n le wēg a to ye. Dēnd Wēnnaam Rīungā naam dūb sasa, ninsaal yam daabā na n saame.

Dūniyā

Buko, neb wusg maanda b taab pāng rūndā-rūndā. B wēgda naong rāmbā, la b maandē tu b taabā tūmd pu-lika. Biiblā sagenda nin-kāensā woto: “Bū nin-wēng bas sor ning a sên tūudā, tu tūm-wēns maandbā me bas tags-wēnsā, n tek yam n sak Zusoabā tu b zoe bāmb nimbāanega, la a sak tōnd Wēnnaam sên kōt sugr wusgā.”—Ezai 55:7.

La Wēnnaam na n sāmā neb nins sên tūmd wēng n pa tol n dat n tekā. Biiblā yeta woto: “Tē Zusoabā n tū bāmb sore. . . . Fo na n yāa nin-wēns sāoongo.” (Yul Sōamyā 37:34) Yaa Wēnnaam Rīungā n na n pids gom-kāensā. Nin-wēnsā sāoong poore, Wēnnaam nin-buiidā na n paama b mens ne ninsaal yam daabā.

A Sūtāana

A Sūtāan la wēn-kusdbā taor soaba. La zu-noogo, ka la bilfu, a Zeova na n kutame t’a pa le tōog n maan ādem-biisā būmb ye. Rē poore, a na n sāmā a Sūtāana, t’a ra le tōog n belg ned t’a maan wēng ye.

B sên yeel tu Wēnnaam na n menesa būmb nins fāa sên kut tu ninsaal yam daabā beē wā tōe n wōnda pa sud ye. Tōe tu y sokda y meng woto: ‘Wēnnaam sud tōe n maana rē bu? A sā n tōeē, bōe yīng t’a bas tu ninsaal yam daabā kaoosdē?’ Biiblā tōe n sōng-y lame tu y paam sogs-kāensā leore.* Woto wā, bu y bao n bāng Biiblā sên wilgd vumā sên na n yu a soab ka la bilfu, wakat ning ninsaal yam daabā sên na n pa le zīndā.

* Y tōe n gesa Biiblā sud yetame tu bōe? sebrā sak a 3, a 8 la 11 wā.

‘ZĀMS-Y MAAM TU M MAAN SĒN TAT YĀMB YAM’

*“Bɪ y zāms maam tu
m maan sēn tat yāmb
yam, tɪ bōe, yāmb yaa
mam Wēnnaam.”*

—YUL 143:10.

BAO-Y SOGS-KĀENSĀ LEOORE

Bōe la a Davuud maan n wilg t’a
Zeova raabā n pak-a n yuuda?

Bōe n da sōngd a Davuud t’a
bāngd sēn noom Wēnnaam?

Bōe n na n sōng tōnd tɪ d kell n
ta a Zeova yam?

MAMS-Y n ges-y yāmb sēn na n puugd
zīg y sēn pa mi n wa ta so-welga. So-
bug la y na n dɪke? Tōe tɪ y na n kosa
ned sēn mi zīgā sōma t’a sōng-yā. Tōnd me sã n
wa rat n maan būmb sēn tar yōodo, d tōe n kosa
sōngre. D sã n bao a Zeova sēn mi būmb fāa wā
sor-wilgri, d tōogd n ‘kēna sor’ ning sēn tat a
yamā zugu.—Ezai 30:21.

² Israyell rīm a Davuud kōo tōnd mak-sōngo.
A ra modgd n tūuda Wēnnaam noyā. Bɪ d ges
a Davuud manesem sēn yɪ to-to yel kēer taoore,
tɪ na n sōng-d lame tɪ d rɪk yam nin-kāngā sēn
tū Wēnnaam a Zeova ne a sūur fāa wā sēn tall
manesem ningā pugē.—1 Rīm 11:4.

A DAVUUD WAOOGA A ZEOVA YUURĀ

³ Tēeg-y-ā a Davuud sēn zab ne Filisti ned a
Goliatā. A Goliat ra tara zab-te-turse. A wogl mā
ra yaa kântug a yoob la nug-yakemde. (2,9 m)
Bōe n kut t’a Davuud sēn da yaa bi-bug wakat
kāngā sak n zab ne-a? (1 Sām. 17:4) Yaa a raood
yīng bɪ? Yaa a tēeb yīng bɪ? Yaa sɪd tɪ tēeb la
a raood sōng-a lame. La yaa a sēn da waoogd a
Zeova n pa rat tɪ b paoog a yɪ-kāsengā n kut t’a
zab ne nin-wobgā. Sɪd me, a Davuud sūur yika ne
a Goliat a sēn paoog Wēnnaam nin-buiidā yīnga,
t’a sok woto: “Yaa bōe tɪ Filisti mo-kāngā paoogd
Wēnnaam sēn vɪ tāb-biisā?”—1 Sām. 17:26.

1, 2. Bōe yīng tɪ d segd n bao Wēnnaam sor-wilgri, la bōe
yīng tɪ d yetē t’a Davuud kō-d-la mak-sōngo?

3, 4. a) Bōe yīng t’a Davuud ra kus sɪd t’a na n tōoga a
Goliatē? b) Wēnnaam yuūrā waoogr weengē, a Davuud
manesem da yaa wāna?

⁴ A Davuud yeela a Goliat woto: “Yāmb zāada suug ne kānd la munmun n wat mam nengē. La mam wata yāmb nengē ne Saasē-pāng-soabā yuure. Bāmb yaa Israyell tāb-biisā yāmb sēn paoogdā Wēnnaam.” (1 Sām. 17:45) A Davuud teega Wēnnaam n tōog n ku Filisti nedā ne kug-yenga. La pa baraar bal la a Davuud teeg a Zeova la a wilg t’a nanda a yu-kāsengā ye. A maana woto a wumā tōre. A sagla Israyell nebā tu b ‘maan sū-noog a Zeova yu-sōngā yīnga.’—*Karm-y 1 Kibay 16:8-10*.

⁵ Y sēn paam t’a Zeova yaa y Wēnnaamā noom-y lame bu? (Zer. 9:23) Y yagse, y tumd-n-taase, y karen-bi-taas wall y roagdb sā n wa ningd a Zeova taal wall b yaand a Kaset rāmbā, y manesem yaa wāna? Neb sā n wa gomd n paoogd a Zeova yuurā, y leokdame n kus sud t’a na n sōng-y lame bu? Yaa sud tu ‘sīndg wakat beeme.’ La d pa segd n zoe yānd d sēn yaa a Zeova Kaset rāmb la a Zezi karen-biisā yīng ye. (Koe. 3:1, 7; Mark 8:38) D pa paoogd neb nins sēn kis tōnd la koeg ning d sēn moondā ye. La d pa rat n yu wa Israyell neb nins sēn wum a Goliat no-rukrā tu b ‘pelens yuk tu rabeem wusg yōk-bā’ ye. (1 Sām. 17:11) Segdame tu d gom ne raood n waoog Wēnnaam a Zeova yuurā. Tōnd sēn dat yaa d sōng nebā tu b bāng a Zeova sēn yaa Wēnnaam ningā. Rē n so tu d tūnugd ne Biiblā n sōngd nebā n dat tu b bāng tu b segd n baoo Wēnnaam.—Zak 4:8.

5. Rūndā-rūndā, wān to la neb kēer paoogd a Zeova wa a Goliatie?

⁶ Saglg a to me la d paamd a Davuud ne a Goliat kibarā pugē. A Davuud sēn wa n debd zabrā zīigē wā, a soka woto: “Ned sā n ku Filisti nedā n yiis Israyell nebā yānde, b na n maana a soab bōe?” Tu nebā leok-a tu “ned sā n tōog n ku-a, rīmā na n kō a soab arzēgs wusgo, la b ruk b biig n kō-a t’a maan a paga.” (1 Sām. 17:25-27) La pa keoorā bal la a Davuud da rat ye. Būmb a to n da tar yōod ne-a n yuuda. A Davuud ra tull n waooga Wēnnaam. (*Karm-y 1 Sāmwell 17:46, 47*) La tōnd yē? Rē yīnga d sēn dat n yuud yaa yuur bu? Sēn pak tōnd yaa d we n paam arzēk n yu nin-kāseng bu? Vēenega, d rat n duka a Davuud naore. A yeela woto: “D lagem n pēg Zusoabā la d zēk bāmb yuure.” (Yul 34:4) Woto yīng bu d teeg Wēnnaam, n lūus a yuurā waoogr taoore.—Mat. 6:9.

⁷ Yaa a Davuud sēn da teeg a Zeova zāng-zāngā n kut t’a tall raood woto a Goliat taoorā. A Davuud sud ra tara tēbo. Būmb sēn kut t’a paam tēeb sēn tar pāng woto wā yaa a sēn da teeg Wēnnaam a rūmsā kuuvug pugē wā. (1 Sām. 17:34-37) Sēn na yul n ket n moond koe-noogā, rēndame tu d tall tēeb sēn tar pānga. Sēn yuud fāa, d sā n wa seg ned sēn pa rat n kelge. Yaa d sēn na n minim n teegd Wēnnaam d sēn maand fāa pugē la d paamd tēeb a woto. Wala makre, d sā n wa be mobill pugē ne neba, d tōe n moona koegā neb nins sēn pē-dā. D sā n

6. Bōe n kut t’a Davuud zab ne a Goliatie, la bōe n segd n pak tōnd n yuuda?

7. Wān to la d tōe n paam tēeb n ket n moond koegā baa d sā n wa seg ned sēn pa rat n kelge?

wa moond koεεgã zak-zaka, d tõe n moona neb nins d sên segd soayã zutã me.—Tuv. 20:20, 21.

A ZEOVA RAABÃ MAANEG N DA PAK A DAVUUD N YUUDA

⁸ Makr a to n wilgd t'a Davuud sud ra teega a Zeova. Yaa manesem ning a sên tall ne a Sayull sên yu Israyell pipi rîmã. A Sayull ra maanda sũ-kiir ne a Davuude. Naoor a tãab tøre, a makame n na n ku a Davuude, n tão-a ne kãnde. La naoor a tãabã fãa, a Davuud kuugame. Sên paase, a pa bao

8, 9. A Sayull sên wa n baood a Davuud n na n ku wã, wãn to la a Davuud wilg t'a Zeova raabã n pak-a n yuuda?

Bõe yîng t'a Davuud pa ku a Sayulli?

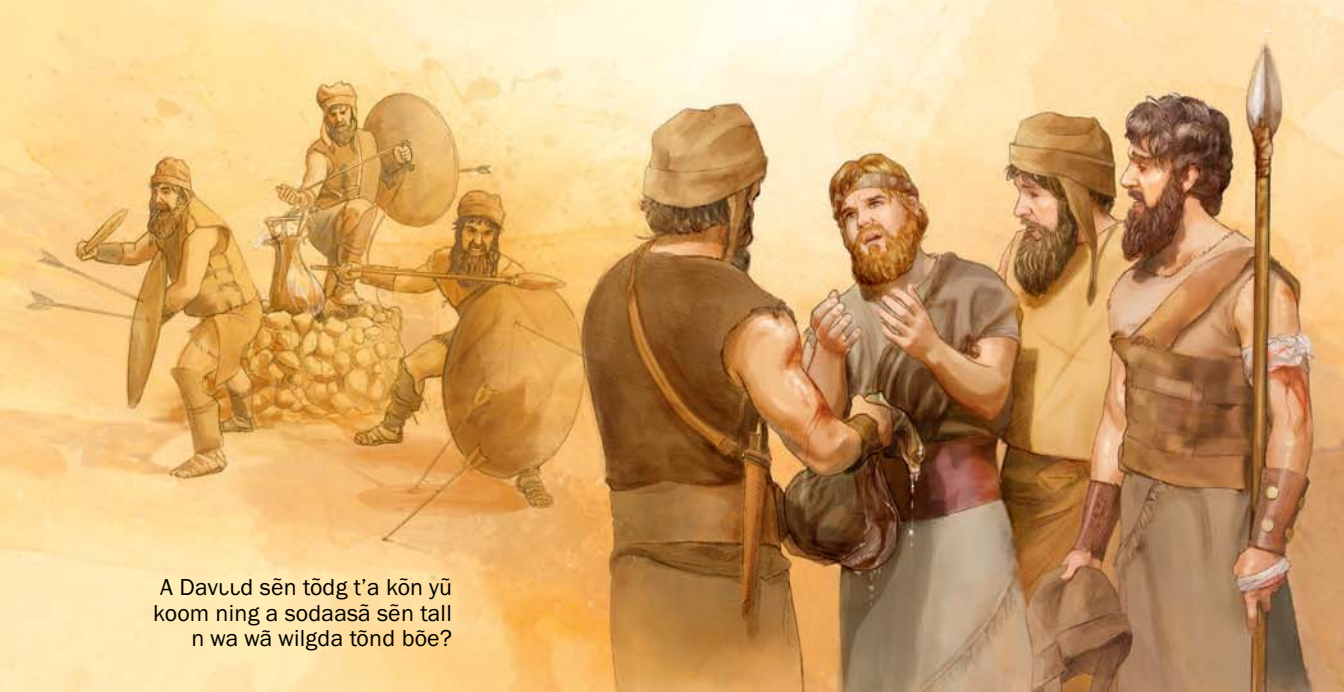

n na n dok a sũur ye. A wa n kong n zoeeme. (1 Sãm. 18:7-11; 19:10) Rê poore, a Sayull yãka Israyell rap tus a tã n tall-b tu b babs a Davuud weoogẽ wã. (1 Sãm. 24:3) A Sayull wa n tu kêe bok pugẽ t'a Davuud ne a nebã ra be be t'a pa bãng ye. A Davuud ra tõe n tika Wẽnnaam sên yeel tu yẽ n na n ledg a Sayullã, n tags tu yaa weer a sên paam n na n ku-a. (1 Sãm. 16:1, 13) A Davuud sã n da reeg a nebã goamã, a ra na n ku-a lame. La a Davuud yeela woto: "Bt Zusoabã ra sak tu m maan woto n sus rîmã ye, tu bõe, yaa Zusoabã n yãk bãmba." (*Karm-y 1 Sãmwell 24:5-8.*) A Zeova ra basame t'a Sayull ket n yaa rîma. Rê n so t'a Davuud pa tulg n na n deeg naamã a toor ye. A sên wörg a Sayull fuugã noor balã wilgame t'a pa rat-a ne wêng ye.—1 Sãm. 24:12.

⁹ A Davuud sên yã a Sayull yaoolmã, a sên da mi tu yaa Wẽnnaam n kō-a naamã, a pa sak n maan-a bũmb ye. Yu ne yungo, tu yẽ ne a Abisayi kêng a Sayull sikã zũgẽ n tu mik a sên gõe. A Abisayi tagsame tu yaa Wẽnnaam n ning a Sayull a Davuud nugẽ n dat t'a ku-a. A kosa a Davuud t'a bas t'a kōs-a ne a kãndã n ku. La a Davuud tōdgame. (1 Sãm. 26:8-11) A Davuud sên da baood a Zeova sor-wilgr wakat fãa wã sōng-a lame tu baa ne a Abisayi pēdgrã, a pa ku a Sayull ye.

¹⁰ Neb tõe n wa ratame tu tōnd me bas a Zeova raabã la d tũ bãmb sên date. Kêer tõe n wa ratame tu d maan bũmb n pa reng n tags n ges sã n nooma a Zeova ye. Woto la a Abisayi sên da rat t'a Davuud maanã. Sên na yul tu b ra tōog-do, rēndame tu d bãng

10. Zu-loe-bus la d tõe n sege, la bõe n na n sōng-d tu d kell n sak Wẽnnaam?

A Davuud sēn tōdg t'a kōn yū
koom ning a sodaasā sēn tall
n wa wā wilgda tōnd bōe?

a Zeova raabā sōma la d tūud rē ne d
sūur fāa.

¹¹ A Davuud kosa Wēnnaam a
Zeova woto: “Bū y zāms maam tu m
maan sēn tat yāmb yam.” (*Karm-y Yul
Sōamyā 143:5, 8, 10.*) Wall t’a teeg
a meng bū neb a taabā, a ra baooda
Wēnnaam sor-wilgri. A ra ‘tagsda
Wēnnaam nus-tuvmā yelle.’ Tōnd me
tōe n bānga a Zeova raabā, d sā n
karemd Biiblā la d bugsd kibay nins
sēn wilgd a Zeova sēn ges pīnd wēndē
neb yell to-to wā zugu.

A DAVUUD RA WUMDA WĒNNAAM NOYĀ VÕORE

¹² A Davuud kōo tōnd mak-sōng zīg
a to wēngē. Yaa a sēn da wumd
Wēnnaam noyā vōor sōma la a tūudē
wā. Wala makre, daar a ye, a Davuud

^{11.} Wān to la a Davuud wilg tu Wēnnaam
daabā yell n pak-a n yūda, la wān to la d tōe n
duk a togs-n-taare?

^{12, 13.} Bōe yīng t’a Davuud raag kom ning rap
a tāabā sēn tall n wa kō-a wā?

yeelame t’a “rata bulg ning sēn be
Betlehem tēngā noorā koom” n yū. La
wakat kāng tu Filisti tāb-biisā ra reega
Betlehem. A Davuud sodaas a tāab n
maan pāng n kēng n tu yōng koomā n
wa. “La a Davuud ka sak n yū-a ye. Yē
ruk-a lame n daag tēng tu yū maoong
Zusoabā yīnga.” Bōe n kut t’a maan
woto? A Davuud wilga rē vōore, n
yele: “Bū Wēnnaam da sak tu m maan
woto ye. Tū bōe, mam sā n maan woto,
na n yū wa m sēn yūud nin-kāensā
zum. Bala, bāmb gēnega b yōy n tu
yōng koomā n wa.”—1 Kib. 11:15-19.

¹³ A Davuud ra miime tu tōogā
wilgame tu ned pa segd n dū zum ye.
A ra mi a Zeova sēn yeel tu b segd n
daaga zum tēngā vōore. A Zeova
yeelame tu “yīng vum bee zum pugē.”
Koomā b sēn kō a Davuudā pa zum
ye. La bōe yīng t’a tōdg t’a kōn yū?
A wuma noorā vōor sōma. Koomā
paoong sēn da tōe n tū ne sodaasā
yōorā, a Davuud gesame t’a sā n yū,
na n wilgame t’a pa nand nin-kāensā

vumã ye. Rê n so t'a pa yũ koomã, n duk n daage.—Maan. 17:11; Tõo. 12:23, 24.

¹⁴ Wakat fãa, a Davuud ra modgd n tũuda Wẽnnaam noyã. Ad a sên yeele: “Mam Wẽnnaam, mam dat n maana yãmb daabo. La yãmb tōog bee mam sũur pugẽ.” (Yul 40:9) A Davuud ra zãmsda Wẽnnaam tōogã la a bugsd a goamã zugu. A ra kusa sũd t'a Zeova noyã tũub nafd-a lame. A Davuud ra pa tũud a Moiiiz tōogã noy woto bal ye. A ra modgd n wumda b vōor sōma. D sã n wa zãmsd Biiblã, segdame tu d bugsd a goamã zug tu kēed d sũyã. Woto na n sōng-d lame tu yell buud fãa taor bu d tōog n bāng sên noom a Zeova.

¹⁵ A Zeova sōnga a Davuud biig a Salomo wusgo. La a Salomo wa n pa le tũud Wẽnnaam noyã ye. A kusa a Zeova sên yeel tu Israyell rĩm pa segd n “peeg pagb wusgã.” (Tõo. 17:17) A peega bu-zẽms neb kom-pugli n maan a pagba. A sên wa n kuulã, “a pagbã wẽnemda a yam t'a tũ buud a taab wẽnnaam-dãmba.” Baa sên yaa bũmb ning la a Salomo tik n kō a meng buum n kũs tōogã, a “beega Zusoabã. Yẽ ka tũ [Wẽnnaam] ne a sũur fãa wa a ba ye.” (1 Rĩm 11:1-6) Rënd d sã n modgd n wumd Wẽnnaam noyã vōor la d tũud-b n são. D sã n wa rat n kē kãadem, d segd n maana woto.

¹⁶ Ned sên pa kiris-ned sã n wa rood yãmba, y maanda a wãna? Y

14. Bõe n sōng a Davuud t'a tōog n maan sên noom a Zeova?

15. Bõe la a Salomo maan n kũs Wẽnnaam tōogã?

16. Biiblã noor ning sên yeel tu d sã n na n kē kãadem bu yu ne “ned sên tũud Zusoabã balã” rat n yeelame tu bõe me?

wilgdame tu y rukda a Davuud togs-n-taar bu, bu yaa a Salomo togs-n-taar la y rukda? Biiblã yeelame tu kiris-ned hakuk sã n dat n kē kãadem, tog n yu ne “ned sên tũud Zusoabã bala.” (1 Kor. 7:39) Woto wilgdame tu kiris-ned sã n dat n kē kãadem, segd n yu ne a tēed-n-taaga. La d sã n wumda no-kāngã vōor sōma, d pa na n sak tu ned sên pa kiris-ned ro-d ye.

¹⁷ A Davuud mak-sōngã tõe n sōng-d lame me tu d gil yoobã yel gesgo. Karm-y verse kãensã la y bugs b zugu, n bao n bāng b sên wilgd to-to t'a Zeova kisa yoobo. (*Karm-y Yul Sōamyã 119:37; Matie 5:28, 29; Kolos rāmb 3:5.*) Rê na n sōng-d lame tu d tōog n gil yoobã yel gesgo.

BAOOD-Y N BĀNGD-Y WẼNNAAM DAABĀ BŪMB FĀA PUGĒ

¹⁸ Baa a Davuud sên kō tōnd mak-sōngã, a maana yel-wẽn-kāsemse. (2 Sãm. 11:2-4, 14, 15, 22-27; 1 Kib. 21:1, 7) La a sã n da wa maan yel-wēnde, a tekda yam n kos sugri. Biiblã yeelame t'a tũu Wẽnnaam “ne pu-peelem.” (1 Rĩm 9:4) Bõe yĩnga? Bala, a Davuud ra maoodame n dat n maan sên noom a Zeova.

¹⁹ Baa tōnd sên pa zems zāngã, d tõe n ket n tata a Zeova yam. Rê n so tu d segd n zãmsd Biiblã ne d sũur fãa, n bugsd a goamã zug la d modgd n tũudẽ. D sã n maand woto, d rukda yul-gulsdã naoore. A kosa Wẽnnaam woto: “Bu y zãms maam tu m maan sên tat yãmb yam.”

17. Bõe n tõe n sōng-d tu d gil yoobã yel gesgo?

18, 19. a) Bõe n sōng a Davuud t'a kell n ta Wẽnnaam yam baa a sên da yaa koangdã?
b) Bõe la yãmb yãk yam n na n maane?

A ZEZI KŌO MAK-SŌNG SIK-M- MENGĀ WĒENGĒ

*“Mam kōo yāmb
mamsg tu y maan wa
mam me sēn maan
yāmbā.”—Zā 13:15.*

Y NA N LEOKAME TU BŌE?

Nand tu Wēnnaam Bi-riblā wa
tēngā zugu, wān to la a wilg
t’a yaa sik-m-meng soaba?

Wān to la a Zezi wilg tēngā zug
t’a yaa sik-m-meng soaba?

A Zezi sik-m-mengā waa ne
nafa buse?

YUNG ning b sēn yōk a Zezi wā, a zīnda
Zerizalem ne a tum-tumdbā. B ruu yīngr
doogē n naag taab n dū. A Zezi wa n
yikame n yāk a zugē fuugā, n duk peend n sēb
a sēega, n yāk koom n sung a karen-biisā nao
waasgo, la a yēesd ne peendā. Rē poore, a lebs
n ninga a fuugā. Bōe yīng t’a Zezi sik a meng n
maan woto?—Zā 13:3-5.

² A meng wilga rē vōore, n yeel woto: “Yāmb
bānga būmb ning mam sēn maan yāmbā vōor bu?
. . . Mam sēn yaa yāmb Zusoab la y karen-saamb n
waas yāmb naoā, yāmb me tog n waasa taab naoa.
Tu bōe, mam kōo yāmb mamsg tu y maan wa mam
me sēn maan yāmbā.” (Zā 13:12-15) A Zezi sēn
sik a meng n waas a tum-tumdbā naoā, a wilg-b-la
būmb b sēn pa na n yīmi, la sēn na n sōng tu bāmb
me yu sik-m-mens rāmba.

³ Pa a Zezi sēn waas a tum-tumdbā naoā n yu
pipi a sēn wilg tu sik-m-meng yaa sōma ye. Sēn
deng rē, daar a yembre, a tum-tumdbā wēe no-
koeemd n dat n bāng bāmb sukā ned ning sēn
yaa-a kāseng n yūda. A Zezi zīniga bi-bilf a sēegē,
n yeel woto: “Ned sā n deeg bi-kāngā mam yīnga,
a reegda maam. La sēn deeg-a maam, a reegda sēn
tum-a maamā. Tu bōe, ned ning sēn yaa bilf yāmb
fāa sukā, yaa yē n yaa kāsenga.” (Luk 9:46-48) Rē
zugē, a Zezi wa n sōsda ne fariziē-rāmbā sēn nong
naamā, n yeel woto: “Ned ning fāa sēn waoogd a
menga, a na paam paoogre, la ned ning fāa sēn

1, 2. Yung ning b sēn yōk a Zezi wā, bōe la a maan n sagl a
tum-tumdbā?

3. a) Wān to la a Zezi wilg naoor a yīib tu sik-m-meng tara
yōodo? b) Bōe yell la d na n gom sōs-kāngā pugē?

sikd a menga, a na paam waoogre.” (Luk 14:11) Rënd yaa vēeneg t’a Zezi ratame t’a karen-biisā yu sik-m-mens rāmba. A pa rat tu b yu wuk-m-mens rāmb la neb sēn baood n luu b taabā taoor ye. Bu d gom mak-sōng ning a Zezi sēn kō tōnd sik-m-mengā wēngē wā yelle, n bāng d sēn tōe n duk a togs-n-taar to-to. D na n yāame me tu ned sā n yaa sik-m-meng soaba, nafd-a lame, la nafd a taaba.

“MAM KA LEB POORĒ YE”

⁴ Nand tu Wēnnaam Bi-riblā wa tēngā zugu, a sung n yaa sik-m-meng soaba. A zīnda ne a Ba wā saasē n maan yuum ka tēka. A Ezai sebrā pugē, b bilga Biigā sēn gom yē sēn wa n be ne a Ba wā yelle, n yeel woto: “Zusoab a Wēnnaam kōo maam gom-minim zulemd tu m tōe n bāng goam nins mam sēn tog n leok ned ning pāng sēn sē wā. Yibeoog fāa, bāmb yokda mam tubr tu m kelg wa karen-biiga. Zusoab a Wēnnaam yoka mam tubre, la mam ka tōdg ye. Mam ka leb poorē ye.” (Ezai 50:4, 5) A Zezi ra nonga Wēnnaam zāmsgā ne a sūur fāa. A ra sikda a meng n kelgdē. Sēn paase, a ra ne a Zeova sēn sik a meng n get ninsaalbā sēn yaa koangdbā yell to-to wā.

⁵ La pa malegsā fāa n da yaa sik-m-mens rāmb wa a Zezi ye. Wala makre, malek ning sēn wa n lebg a Sūtāanā ra pa nong a Zeova zāmsgā ye. A lebg a wuk-m-meng soaba, n tagsdē t’a yuuda a taabā. Woto yaa toor fastu ne sik-m-

menga. A Sūtāan wuk-m-mengā kūtame t’a kūs a Zeova. A Zezi yē pa woto ye. A ra maanda sū-noog ne tuumd ning Wēnnaam sēn da bobl-a wā. A zu n tūnug ne a tōogā n maan sēn pa zems me ye. Biiblā wilgame tu daar a yembre, a Zezi sēn yaa malegsā naab a Misellā ne a Sūtāan ‘wēe no-koeemd a Moiiiz kūumā poorē.’ La a Zezi sika a menga, n pa maan būmb a sēn pa tar sor n na n maan ye. A basame t’a Zeova sēn yaa āndūniyā fāa Bu-kaoodā welg yellā tu zems ne a raabā.—*Karm-y Ziid 9.*

⁶ Sāmbg sēn ka be, nand t’a Zezi wa tēngā zugu, a ra mii bāngr-goam nins sēn wilgd Mesi wā vuum sēn na n yu to-to wā. Dēnd tōe t’a sung n miime tu namsg n gūud-a. La a saka Wēnnaam daabā, n wa tēngā zug n lebg Mesi wā, n sak n ki menga. Bōe n sōng-a? Tum-tum a Poll wilgame tu yaa a sik-m-mengā, n yeele: “Baa a sēn da wōnd Wēnnaamā, a pa tags n na n deeg a zīiga, sēn dat n yeel tu n bao n zeng Wēnnaam ye. Ayo, a sak n basa a ziirā, n lebg wa yamba, n puk ninsaalb wōneg pugē.”—Fil. 2:6, 7, MN.

A SĒN LEBG NINSAALĀ, A KELL N “SIKA A MENGA”

⁷ A Poll yeelame t’a Zezi sēn wa n lebg ninsaālā, “a sika a meng n sak n ki, hali n ki kūum [da-luk zugu, MN].” (Fil. 2:8) A Zezi yāadmē me, a kōo mak-sōng sik-m-mengā wēngē. Baa a ba-wubdg a Zozef la a ma a Maari sēn da pa zems zāngā, a sika a meng n sak-ba. (Luk 2:51) A sēn maan

4. Nand t’a Zezi wa tēngā zugu, wān to la a wilg t’a yaa sik-m-meng soaba?

5. A Zezi ne a Sūtāan sēn wa n wēed no-koeemdā, wān to la a wilg t’a yaa sik-m-meng soaba?

6. Wān to la a Zezi sēn sak n lebg Mesi wā wilg t’a yaa sik-m-meng soaba?

7, 8. A Zezi yāadmē la a koe-moonegā sasa, wān to la a wilg t’a yaa sik-m-meng soaba?

Yam bug la d tõe n duk a Zezi sik-m-mengã pugẽ?

woto wã, a kõi kambã mak-sõngo. Wẽnnaam ningda kamb nins sën dukd a naorã barka.

⁸ A Zezi sën wa n lebg kãsmã, a kell n wilgame t'a yaa sik-m-meng soaba, n da luvud a Zeova raabã taoore. (Zã 4:34) A koe-moonegã sasa, a ra puta Wẽnnaam yu-peellã. A sõnga neb nins sën dat sudã tu b bång a Zeova raabã la a sën yaa Wẽnnaam ning buudã. A Zezi leb n da tũuda bũmb nins a sën da zãmsd nebã. Wala makre, a sën wa n na n zãms a karen-biisã puusgã, a yeela woto: 'Tõnd Ba sën be [saasẽ, MN] tu *yãmb* yuur yu ne waoogre.' (Mat. 6:9) Rënd a Zezi wilga a karen-biisã t'a Zeova yuurã waoogr n segd n pak-b n yũda. Yaa woto la yẽ mengã maan-yã. A Zezi kũumã sën wa n kolgã, a puusa a Zeova n yeel woto: "Mam wilga bãmb [a tum-tumdbã] yãmb yuure, la mam na n le wilga bãmba." (Zã 17:26) Sën paase, a Zezi ra wae n yetame tu yẽ sën maand bũmb ninsã fãa tũuda ne a Zeova sõngre.—Zã 5:19.

⁹ No-rẽes a Zakari togsa bångr-gomd Mesi wã zugu, n yeel woto: "Siõ neba, kudm-y-yã! Zerizalem neba, kaas-y-yã! Gese, yãmb dĩa wata y nengẽ. Bãmb yaa turga, bãmb yaa tõogr soaba. Bãmb zomba bõn-bil sën yaa bõn-yãang biig ne sik-m-meng n watẽ." (Zak. 9:9) Bångr-gom-kãngã pidsa yuumd 33 soabã Pakã sasa. A Zezi sën wa n kēed Zerizalemmã, neb wusg yēeda b fut sorã zugu, tu sãnda ke tiis vãad n gãnege. Kibarã wilgame tu tēngã fãa rãmbame. La baa nebã sën kils a Zezi wã, a ra yaa sik-m-meng soaba.—Mat. 21:4-11.

¹⁰ A Zezi Kirist rogmã tek n tãag a sën ki kũum da-lukã zugã, a wilgame t'a yaa sik-m-meng soab la sakda. A sën maan woto wã, a wilgame tu ninsaal tõe n kell n saka a Zeova

9. Bõe la a Zakari reng n togs Mesi wã zugu, la wãn to la rẽ pids-yã?

10. A Zezi sën sak Wẽnnaam n tãag kũumã wilga bõe?

baa zu-loe-kegems taoore. Wilgame me t'a Svtutān sēn yeel tu ādem-biisā tūuda a Zeova rē sēn nafd-b yīng balā yaa ziri. (Zoob 1:9-11; 2:4) Kiristā sēn sak a Zeova zāng-zāngā wilgame me t'a Zeova n tar sor n na n yu yīngr la tēng naaba, la t'a sēn dut a naamā to-to wā zemsame. Sāmbg sēn ka be, a Zeova sūur yu noog ne a Bi-riblā sēn sik a meng n sak-a woto wā.—*Karm-y Yelbūn 27:11.*

¹¹ A Zezi sēn ki kūum da-lukā zugā kutame tu ādem-biisā tōe n paam b mens ne yel-wēndā la kūumā. (Mat. 20:28) Kutame t'a Zeova tōe n kō nebā yel-wēn sugr la a kō-b vūm sēn pa setā n pa kuus a noyā sēn yaa tursā ye. A Poll yeela woto: “Turlem tūumd a yembr waa ne zemsg sēn wat ne vūm nebā fāa yīnga.” (Rom 5:18) A Zezi kūumā paka sor tu neb paam vūsem sōng zaeab n na n wa tu vūmd saasē n pa le tōe n ki, tu neb nins a sēn boond t'a “piis a taabā” na n paam vūm sēn kōn sa tēngā zugu.—Zā 10:16; Rom 8:16, 17.

MAM 'PA MI ZĒK-M-MENG YE'

¹² A Zezi boola neb nins fāa sēn ya la sēn koms raoodā tu b wa yē nengē, tu rē la b na n paam yolsgo. A yeelame tu d ruk yē nao n zāms būmb ning a sēn na n wilg tōndā tu bala, yē “yaa ned sēn ka mi sū-toog la zēk-m-meng” ye. (Mat. 11:28, 29, *Sebr Sōngo*) A Zezi sēn da yaa sik-m-meng soab la nin-nana wā, a ra bukda a meng ne nebā fāa, n pa bakd ned ye. Wala makre, a ra pa baood t'a tum-tumdbā maan būmb b sēn pa tōe ye. A ra

11. A Zezi kūumā kutame tu neb nins sēn tēed-a wā na n paam bōe?

12. Wān to la a Zezi sēn tall manesem ning ne nebā wilg t'a yaa sik-m-meng soab la nin-nana?

A Zezi kōo mak-sōng nimbāan-zoeerā wēengē

pēgd-b lame la a kengd b raodo, n pa maand wa b pa tar yōod wall minim ye. Vēenega, a Zezi ra pa zāad a tum-tumdbā ne toolem ye. A meng yeela woto: “Mam yelā yaa naana, la mam zuub yaa faasga.” Woto rat n yeelame tu būmb nins a sēn dat t'a karen-biisā maanā pa toog wusg ye. B sā n dukd a togs-n-taar la b tūud a zāmsgā, b na n paama yolsgo. Yaa rē la neb buud fāa sēn da nong a zīgē wā.—Mat. 11:30.

¹³ A Zezi ra zoeta Israyell neb nins sēn namsdā nimbāanega, n da maand a sēn tōe fāa n sōngd-ba. Daar a ye, a sega zoang yuur sēn boond t'a Bartime ne a zon-taag Zeriko noore. B ra kaasdame n kot a Zezi sōngre, tu kuvngā yeel-b tu b sīndi. A Zezi ra tōe n maana wa a pa wumd zoensā goama, la a pa maan woto ye. A zoe b

13. Wān to la a Zezi zoe neb nins sēn namsdā nimbāanega?

nimbāanega, n kut tu b bool-ba, t'a puk b ninā. Hakuka, a Zezi sēn wilg t'a yaa sik-m-meng soab la nimbāan-zoetā, a ruka a Zeova sēn yaa a Ba wā togs-n-taare.—Mat. 20:29-34; Mark 10:46-52.

**“NED SĀ N SIK A MENGA,
A NA N PAAMA WAOOGRE”**

¹⁴ A Zezi sēn wilg t'a yaa sik-m-meng soabā waa ne bark wusgo. A Zeova sūur yu noog ne a Bi-riblā sēn sak-a wā. A Zezi tum-tumdbā ne a karen-biisā ra paamda yolsg a seegē. A mak-sōngā, a zāmsgā la a saglsā sōng-b lame tu b bāng Wēnnaam raabā sōma. A Zezi sik-m-mengā nafa neb a taab me. A zāms-b lame, a kenga b raood la a sōng-ba. Sēn paase, a Zezi maoongā maasem yīnga, ned ning fāa sēn tēed-a na n paama bark wakat sēn kōn sa yīnga.

¹⁵ La rē yīnga a Zezi sik-m-mengā nafa yē mengā bu? N-ye. Bala, a Zezi yeela a karen-biisā woto: “Ned sā n waoog a menga, a na n paama paoogre, la ned sā n sik a menga, a na n paama waoogre.” (Mat. 23:12) A Poll wilgame tu sud yu woto ne a Zezi, n yeele: “Wēnnaam waooga [a Zezi] ne waoogr sēn yaa kāsenga, n kō bāmb yuur sēn yuud yuyā fāa, hal tu ne a Zezi yuure, dūmā fāa sēn be yīngrā ne sēn be tēngā zugu, la sēn be tēngā pugē wā na n yīgimdame, la tu zel mā fāa na n kusa kaset t'a Zezi Kirist yaa Zusoaba, tu yu tōnd Ba a Wēnnaam waoogre.” A Zezi sēn wilg t'a yaa sik-m-meng soab la sakd tēngā zugā, a Zeova waoog-a lame, n kō-a ziir sēn yuud saasē la tēng zug bōn-naandsā fāa rēndā.—Fil. 2: 9-11.

14. A Zezi sik-m-mengā waa ne nafa buse?

15. Wān to la a Zezi sik-m-mengā naf-a?

**A ZEZI NA N 'KĒNGA SUD NE
SIK-M-MENG YĪNGA'**

¹⁶ Wēnnaam Bi-riblā na n ket n wilgdame t'a yaa sik-m-meng soaba. Yuul Sōamyā sebrā bilga a Zezi sēn na n zab ne Wēnnaam beebā to-to a sā n wa reeg a naamā saasē, n yeel woto: “Zomb f weefā f naamā pugē n kēng tōogr yīnga. Kēng sud ne sik-m-meng la turlem yīnga.” (Yuul 45:4, MN) Armagedō sasa, a Zezi Kirist na n kēnga ne sud la turlem, n zab sik-m-mengā yīnga. La Kiristā naamā sēn na n kaoos yuum tusrā saabē, bōe n na n maane? Rē t'a “tōoga pān-soadbā fāa, la noyā fāa la pāens fāa.” A na n kell n yu sik-m-meng soab bu? N-ye. Biiblā wilgame t'a na n 'lebsa soolmā a Ba a Wēnnaam nugē.' —*Karm-y 1 Korēnt dāmb 15:24-28.*

¹⁷ La tōnd yē? D na n duka a Zezi togs-n-taar sik-m-mengā weengē bu? A Zezi Kirist sā n wa na n kao buvdā Armagedō, na n yu wān ne tōndo? A sēn yik būmb ning yīngā na n kutame t'a fāag sik-m-mens rāmbā la nintursā bala. Rēnd yul n paam n pōse, sik-m-meng yaa tulae. Sēn paase, d sā n yaa sik-m-mens rāmba, na n nafa tōnd mensā la neb a taab wa a Zezi sik-m-mengā sēn naf yē la neb a taabā.

¹⁸ Bōe n tōe n sōng-d tu d ruk a Zezi togs-n-taar sik-m-mengā weengē? Wān to la d tōe n yu sik-m-mens rāmb baa rē sēn pa nana wā? Sōsg ning sēn pugdā na n leoka sogs-kāensā.

16. Wān to la Wēnnaam Biigā na n kell wilg t'a yaa sik-m-meng soaba?

17, 18. a) Bōe yīng tu d segd n duk a Zezi togs-n-taar sik-m-mengā weengē? b) Sogs-bus la sōsg ning sēn pugdā na n leoke?

YU-Y SIK-M-MENS RĀMBA

*“Ned ning sēn yaa bilf
yāmb fāa sukā, yaa yē
n yaa kāsenga.”*

—LUK 9:48.

BAO-Y SOGS-KĀENSĀ LEOORE

Bōe n tōe n sōng-d tū d kell n yū
sik-m-mens rāmba?

A Zezi sēn yeel tū sēn yaa-a ‘bilf
n yaa kāsengā’ vōor yaa bōe?

Wān to la d tōe n wilgd tū d
yaa sik-m-mens rāmb d kāadmā
pugē, tigingā pugē, la tōnd ne d
taabā suka?

YUUMD 32 soabā pugē, a Zezi ne a tum-tumdbā kēnga Galile. La a tum-tumdbā kēer wa n yik n wēeda no-koeemd n dat n bāng sēn yaa-a kāseng bāmb suka. Evānzill-gulsd a Luk wilga rē sēn yū to-to wā, n yeel woto: “Tagsg kēe bāmb sūyā pusē tū bāmb dat n bāng ned ning sēn yaa kāseng n yū d bāmb suka. A Zezi sēn bāng bāmb sūyā tagsgā, b ruka biig n zīndg b sēegē n yaool n yeel-b karen-biisā yaa: ‘Ned sā n deeg bi-kāngā mam yīnga, a reegda maam. La sēn deeg-a maam, a reegda sēn tum-a maamā. Tū bōe, ned ning sēn yaa bilf yāmb fāa sukā, yaa yē n yaa kāsenga.’” (Luk 9:46-48) Baa a sēn da rat ne a sūur fāa t’a tum-tumdbā yū sik-m-mens rāmbā, a maaga a yīng n sōng-ba.

² A Zezi wakatē zvuf-rāmbā ra pa sik-m-mens rāmb wa a sēn sagl a tum-tumdbā tū b yū wā ye. Sebr a yembr (*Theological Dictionary of the New Testament*) bilga wakat kāng zvuf-rāmbā manesem sēn da yaa to-to ne taabā, n yeel woto: “B sukā, b ra nong n dat n bānga sēn yaa-a kāseng n yūda. Sēn paase, b ra gūusdame n da waoog ned tū pa ta a sēn segd ne waoogr ningā ye.” Rēnd a Zezi sagla a tum-tumdbā tū b yū toor ne wakat kāng nebā.

³ Gerkā gom-bil ning b sēn lebg tū “ned ning sēn yaa bilfā” rat n yeelame tū ned sēn pa ta a taaba, sēn pa tar tōog wall naam. A Zezi ruka biig n zīndg a sēegē sēn na yū t’a tum-tumdbā

1, 2. Sagl-bug la a Zezi kō a tum-tumdbā, la bōe yīnga?

3. a) Bōe yīng tū tōe n yū toog tū d yū sik-m-mens rāmba?

b) Sogs-bus la d na n leok sōs-kāngā pugē?

A Zeova sên kô-d sor tu d moond koe-noogã,
a waoog-d lame

bâng vëeneg tu b segd n yu sik-m-mens rãmba. Sagl-kângã tara yôod ne kiris-nebã rûndã-rûndã wa a sên tall yôod ne tum-tumdbã. La wakat ninga, tõe n yu toog ne-d tu d yu sik-m-mens rãmba. Ninsaalbã sên yaa koangdbã nonga naam. Sên paase, d sên vû ne neb sên nong wags-taabã tõe n wa kutame tu d lebg rat-m-ye rãmba, neb sên nong zab wall sên dat n soog b taaba. Bõe n tõe n sông-d tu d kell n yu sik-m-mens rãmba? A Zezi sên yeel tu sên yaa-a 'bilf n yaa kãsengã' vvoor yaa bõe? La yel-bus pusê la d segd n wilg tu d yaa sik-m-mens rãmba? Sogs-kãensã la d na n leok sôs-kângã pugê.

'WËNNAAM YAMÃ LA A BÂNGRÃ KA TÊK YE'

⁴ Bûmb a ye sên tõe n sông-d tu d kell n yu sik-m-mens rãmb yaa d

4, 5. Bõe n tõe n sông-d tu d kell n yu sik-m-mens rãmba? Kô-y makre.

sên na n tēegdē t'a Zeova ka to ye. Súd me, "ned ka tõe n mag n bâng b yamã sên ta zīg ning ye." (Ezai 40:28, *Sebr Sôngo*) Tum-tumd a Poll goma a Zeova yell n yeel woto: "Ges Wënnaam yam la b bângr sên ka tēka. Ned ka tõe n bâng bāmb yam-yākra ye, la a ka tõe n fees n bâng bāmb sên maand būmb ninsã me ye." (Rom 11:33) Yaa súd tu yel kēer pusê, ādem-biisã bāngr paasame. La gom-kāensã a Poll sên togs na maan yuum 2000 wã ket n yaa suda. Baa d bāngrã sên zem to-to, d sã n tēeg tu būmb wusg la d ket n pa mi a Zeova zugu, tõe n sông-d lame tu d sik d menga. Wala makre, d pa mi a bôn-naandsã fãa la a sên get yelã to-to wã sōma ye.

⁵ Ad makr sên wilgd rē: Rao a ye yuur sên boond t'a Leo* wa n mikame t'a pa tõe n bâng būmb nins Wënnaam sên naanã fãa, tu sông-a t'a sik a menga. A bi-bulem wakate, a ra nonga siānsã. A tulg n na n bānga āndūniyã yel wusg vōore, n yāk yam n na n zāms rēnda. La a wa n bāngame tu siānsã bal pa tõe n sông ādem-biisã tu b bāng āndūniyã yelã zāng ye. Woto kutame t'a toem yam n karem n lebg avoka, la kaoosg zugê, a lebga bu-kaooda. Yē ne a pagã wa n sunga Biiblã zāmsg ne a Zeova Kaset rāmbã, n wa reeg lisgu. Bõe n sông a Leo sên tar bāngr woto fãa wã t'a sik a menga? A yeelame tu yē wa n mikame tu baa

* D toeema yuyã.

ned sên bāng a Zeova la āndūniyā
yēl to-to fāa, būmb wusg la a ket n pa
mi ye.

⁶ D sã n tēeg tu Wēnnaam a Zeova
yaa sik-m-meng soaba, na n sōng-d
lame tu d sik d menga. Biiblā
wilgame tu “tōnd yaa tumd-n-taas
ne Wēnnaam.” (1 Kor. 3:9) Woto
pa bōn-kāseng sūda? Wēnnaam a
Zeova sên yaa pāng sên ka to soabā
sên kō-d sor tu d tar Biiblā sên
yaa a Gomdā n moond koe-noogā, a
waoog-d lame. Baa sên yaa a Zeova n
kutd tu koēgā but nebā sūyē wā, a
basame tu yaa tōnd n moond koēgā,
n paam n yaa a tumd-n-taase. (1 Kor.
3:6, 7) Wēnnaam sên maan woto
wā, a kō-d-la mak-sōng sik-m-mengā
wēngē. Yaa vēeneg tu tōnd ned kam
fāa rat n duka a Zeova togs-n-taare.

⁷ Wēnnaam sik-m-mengā nafa
yul-gulsd a Davud hal wusgo. A
yeela a Zeova woto: “Yāmb kōo
maam fāagr tu yu m gāongo, la y
zāada maam ne y rutgo. Yāmb
[sik-m-mengā, MN] kutame tu
mam yu kāsenga.” (2 Sām. 22:36) A
Davud ra miime tu yaa a Zeova sên
sik a meng n sōng-a wā yīng la a sên
tōog n maan bōn-kāsems Israyellā.
(Yul 113:5-7) Yaa woto me ne tōndo.
D zug-sōma wā, d pān-tōodā la tum
nins fāa d sên tumd a Zeova tūudmā
pugē wā yaa yē n kō-do. (1 Kor. 4:7)
Ned sên get t’a yaa bilf a taabā suk
yaa “kāsenga,” bala, ned a woto tara
yōod wusg a Zeova nifē. (Luk 9:48)
Bu d ges būmb ning sên kut tu yaa
woto wā.

6, 7. a) Mak-sōng bug la a Zeova kō tōnd
sik-m-mengā wēngē? b) Wān to la Wēnnaam
sik-m-mengā kutd tu ned yu “kāsenga”?

‘NED NING SĒN YAA BILF YĀMB SOKĀ N YAA KĀSENGA’

⁸ Wēnnaam siglgā pugē, sik-m-
mens rāmbā tara sū-noogo, n teend
būmb nins fāa sên maand tigingā
pugē wā. Būmb ning sên paam a
Petra wā wilgda rē. Yaa paga, t’a
roagdbā yaa a Zeova Kaset rāmba.
A wa n yik n dat n vūmda a yam,
n lak a meng ne tigingā. La yuum
a wān poore, a lebs n sunga tigissā
waoongo. A sūur nooma a sên le
lebg tigingā nedā. A sakd n teenda
būmb nins b sên maand a pugē wā.
Bōe n kut t’a toeem woto? Ad sên
yele: “Mam bāngame tu sên na yul
n tall sū-noog Wēnnaam nin-buiidā
suka, yaa tulae tu m yu sik-m-meng
soaba.”

⁹ Sik-m-meng soab maanda
sū-noog ne būmb nins Wēnnaam
a Zeova sên kōt-dā. Wala makre,
zāmsg ning d sên paamdā. Rē n so tu
ned a woto wungd ne Biiblā zāmsgo,
n karemd *Gūusg Gasgā* ne *Réveillez-
vous !* wā. A sã n deeg seb-paalle,
a maanda wa a Zeova Kaset rāmb
wusg sên maandā. A karemd-a lame
n sa la a yaool n bao zīg n bīng-a.
D sã n wilgdē tu d nanda siglgā
sebā n karemd-b la d zāmsd-ba,
tōnd ne Wēnnaam zoodā pāng na n
paasdame, t’a tōe n kō-d tum a
tūudmā pugē.—Heb. 5:13, 14.

¹⁰ Būmb a to me n kut tu sên sikd-a
a meng yaa “kāsenga.” Tiging fāa

8. Wān to la sik-m-mengā tōe n naf tōnd a
Zeova siglgā pugē?

9. Sik-m-meng soab manesem yaa wān ne
zāmsg ning d sên paamdā, la bōe yīng tu rē kut
t’a tar yōod a Zeova nifē?

10. Tigingā pugē, wān to la d tōe n wilg tu d yaa
sik-m-mens rāmba?

pugê, a Zeova tûnugda ne a vuusem sôngâ n yâkd kâsem-dâmba. Bâmb n sigind tigissâ la koe-moonegâ, la b zâmsd tigingâ neb Wênnaam Gomdâ. D sâ n yaa sik-m-mens râmb n teend kâsem-dâmbâ b tuumdâ pugê, d sôngdame tû sũ-noogo, laafu la zems-n-taar be tigingâ pugê. (*Karm-y Hebre dâmb 13:7, 17.*) Y sâ n yaa kâsem-soab wall kâsemb-sôngda, y sikda y meng tû wilgdê tû y nanda tuumd ning Wênnaam sên kô-yâ bu?

¹¹ Ned sên sikd a meng yaa "kâseng" bu ned sên tar yôod a Zeova siglgâ pugê, bala, rê kutame t'a tat a Zeova yam, n tumd a tuumdâ sôma. A Zezi sagla a tum-tumdbâ tû b yû sik-m-mens râmba, bala b kêer da maanda wa wakat kâng neb wusg sên da yaa wuk-m-mens râmbâ. Luk 9:46 wilgame tû "tagsg kêe bâmb sũyâ pusê tû bâmb dat n bâng ned ning sên yaa kâseng n yûd bâmb suka." Rê yînga tônd me tõe n wa tagsdame tû d sâoâ d têed-n-taasâ wall neb a taab bu? Rûndâ-rûndâ neb wusg yaa wuk-m-mens râmb la rat-m-ye râmba, tû d pa segd n duk b togs-n-taar ye. Bu d yû sik-m-mens râmb la d lûusd a Zeova raabâ taoore, tû rê la d zîid-n-taar na n tall yamleoog ne d têed-n-taasâ.

¹² D sâ n bâng a Zezi sên sagl-d tû d getê tû d yaa bilf d taabâ sukâ sên dat n yeelga, d na n wilgdame tû d yaa sik-m-mens râmb d vuumâ nens fâa pusê. Bu d ges d sên tõe n wilgd rê to-to zîis a tâab wêengê.

11, 12. Bõe n na n kut tû d tall yôod a Zeova siglgâ pugê, la bõe yîng tû y yet woto?

D MODG N YL SIK-M-MENS RÂMB

¹³ **Kâadmâ pugê.** Rûndâ-rûndâ nebâ wusg tagsda b sên tar sor n tõe n maan bûmb ninsâ yell bala. B taabâ yell pa pak-b ye. La sik-m-meng soab tûuda saglg ning a Poll sên kô Rom kiris-nebâ. A yeel-b-la woto: "Bu tônd tû bûmb ning sên wat ne laafu, la bûmb nins sên sôngd taab tû bu." (Rom 14:19) Sik-m-meng soab maoodame n dat tû laafu zînd yê ne a taabâ suka, sên yûd fâa, yê ne a pagâ wall a sudâ suka.

¹⁴ D ruk makre. Pemsmâ kokr wêengê, rao ne a pag tõeeme n pa nong bôn-yeng ye. Tõe tû sên noom daoâ yaa seb karengo, tû pagâ nong yi n tû ruk maasg wall tû sôs ne zo-râmba. Raoâ sâ n sikd a meng n pa tagsd sên noom yê mengâ bal yelle, na n yû nana ne a pagâ t'a waoog-a. Pagâ me sâ n pa baood wakat fâa tû b maand sên noom yê, a sudâ na n nong-a lame la a nand-a. Rao ne a pag fâa sâ n yaa sik-m-mens râmba, b kâadmâ na n talla pângâ.—*Karm-y Filip râmb 2:1-4.*

¹⁵ **Tigingâ pugê.** Dûniyâ nebâ wusg sâ n dat bûmbu, b maanda b sên tõe fâa sên na yû n paam-a zîig pugê. B pa tõe n maag b yîng n gû baa bilf ye. La d sâ n yaa sik-m-mens râmba, na n sông-d lame tû d gûud a Zeova. (*Karm-y Yul Sôamyâ 131: 1-3.*) D sâ n sikd d meng n gûud a Zeova, d paamda barka, koglgo, belsg la sũ-noogo. Rênd a Davuud

13, 14. Wân to la rao ne a pag wilgd tû b yaa sik-m-mens râmba, la wân to la rê na n naf b kâadmâ?

15, 16. Sagl-bug la a Davuud kô Israyell nebâ, la wân to la d tõe n tû a saglgâ tigingâ pugê?

Bõe la d tõe n maan n wilg tu d yaa sik-m-mens rāmba?

bee buum la a sēn sagl Israyell nebā tu b tōog b mens n maan tēeb ne b Wēnnaamā.

¹⁶ Yāmb me sã n sik y meng n gūud a Zeova, y tõe n paama belsg wa a Davude. (Yul 42:6) Makre, tõe tu y rat n yu kāsēm-soab n tōog n sōng y tēed-n-taasã sōma. (1 Tum. 3:1-7) Yaa vēeneg tu y na n kosa a Zeova t’a kō-y a vuusem sōngā, la y maan y sēn tõe fāa n paam zug-sōma nins kāsēm-soab sēn segd n tallā. La sã n wa kaoosdē tu b pa yākd-yā, tu y yaool n ne y taab sēn lebgd kāsēm-dāmb yē? Y sã n yaa sik-m-meng soaba, y na n ket n tūuda a Zeova ne sū-noogo, la y sōngd tigingā neb wa y sēn tõe.

¹⁷ **Tōnd ne d taabā suka.** Sugr kosg yaa toog ne neb wusgo. La kiris-ned sã n kongē, a sakd n deegame la a kos sugri, tu wilgdē t’a yaa sik-m-meng soaba. A sakd n

kotā a taabā sugr me. Wuk-m-meng welgda neb ne taaba. La d sã n sakd n kōt taab sugri, wata ne zems-n-taar tigingā pugē.

¹⁸ D sã n pulem ned tu d na n maana būmb tu yell wa kē suk tu d pa tōoge, tõe n yu tulae tu d sik d meng n sak n kos sugri. Baa sã n mik tu d to wā me tara taal yellā pugē, d segd n basa rē la d bu tōnd mengā taalā. —**Karm-y Yelbūn 6:1-5.**

¹⁹ D sūur yaa noog d sēn lebs n tēeg Biiblā sagls nins sēn wilgd tu d segd n yu sik-m-mens rāmbā. Baa sēn mi n yaa toog tu d sik d mengā, d sã n tēeg tu tōnd pa zem baa fuu d Naandā taoore, la t’a yaa sik-m-meng soaba, tõe n sōng-d lame tu d kell n yu sik-m-mens rāmba. D sã n maand woto, d na n talla yōod wusg a Zeova nifē. Bu tōnd ned kam fāa maan a sēn tõe tek n kell n yu sik-m-meng soaba.

17, 18. a) D sã n sakd n kot sugr la d kōt d taabā sugri, wata ne nafa buse? b) Sagl-bug la Yelbūn 6:1-5 wā kōt-do?

19. Bõe yīng tu d segd n noog d sūur ne Biiblā sēn sagend-d tu d yu sik-m-mens rāmbā?

YĀMB WUMDA A ZEOVA SĒN KŌT SUGRĀ VŌOR BU?

*“[A Zeova] yaa
Wēnnaam sēn yaa
nimbāan-zoeta, la bark
kōata, . . . n kōt neb
sugr b yel-wēnā ne b
kūsḡā la b kongrā fāa
yīnga.”—YIK. 34:6, 7.*

BAO-Y SOGS-KĀENSĀ LEOORE

Bōe la a Zeova maan a Davuud
ne a Manase, la bōe yīnga?

Bōe yīng t’a Zeova pa kō
Israyell buudā sugri?

Wān to la d tōe n paam
a Zeova sugri?

ANEHEMI wakatē wā, Levi neb n puus a Zeova zāma taoore, n yeel tu bāmb yaab-rāmbā ra wae n kūsda a noyā. La naoor wusgo, a Zeova wilgame t’a yaa “Wēnnaam sēn yaa nimbāan-zoeta, la bark kōata.” Sud me, a yeelame ‘t’a sūur ka yikd tao-tao, la t’a nonglmā yaa wusgo.’ A Zeova kell n wilga nin-kāensā sēn da yi yembd weoog n wa wā a nonglem.—Neh. 9:16, 17.

² La tōnd ned kam fāa tōe n soka a meng woto: ‘Mam wumda a Zeova sēn kōt sugrā vōor bu?’ Sēn na yul n sōng-d tu d leok sok-kāngā, d na n bao n bānga a Zeova sēn kō rīm a Davuud ne rīm a Manase sugrā vōore, la rē sēn naf-b to-to wā me.

YEL-WĒN-KĀSEMS A DAVUUD SĒN MAANE

³ Baa a Davuud sēn da modgd ne Wēnnaam sakrā, a maana yel-wēn-kāsemse. A yoo ne a Batseba, la a maan slem tu b ku a sud a Uuri. A Davuud yel-wēn-kāensā namsa yē menga, a Uuri la a Batseba. La a Zeova sēn welg yellā to-to wā tōe n sōng-d lame tu d bāng a sēn kōt sugrā vōore. Bu d lebs n tēeg kibarā.

⁴ Wakat kāng t’a Davuud tuma Israyell sodaasā tu b tu zab ne Raba sēn da yaa Amo nebā na-tēngā. Raba ra bee Zurdē kuḡḡā runde, n zems kilo 80 ne Zerizalem. A Davuud wa n duu na-yirā roog a ye zug n yā a Batseba sēn sood koom. A sudā sēn yaa sodaagā ra bee zabrē wā. A Davuud kell n gesa a Batseba hal t’a yamā kē-a, t’a kut tu b tall-a n wa na-yirā t’a yo ne-a.—2 Sām. 11:1-4.

1, 2. a) A Zeova wilga Israyell nin-buiidā t’a yaa Wēnnaam bug buudu? b) Bōe yell la d na n gom sōs-kāngā pugē?

3-5. Singa wān t’a Davuud wa maan yel-wēn-kāsemse?

⁵ A Batseba ruka a Davuud puga. A Davuud sēn wa n bānga, a kutame t'a Uuri lebg n wa Zerizalem. A Uuri sēn wa wā, a Davuud pēdg-a lame t'a kul a yirā, n da rat t'a tu kē ne a pagā. Rē, a sā n wa bāng tu pagā tara puga, a na n tēeme tu yaa yē puga. La a Uuri pa sak n kul ye. A Davuud sēn yā tu yaa woto wā, a gulsa sebr n tool a sodaasā naaba, n yeel "t'a kut t'a Uri kēng zabrā sēn yaa toog zīg ningā" la a kut tu sodaasā leb poorē n bas-a tu b ku-a. Sodaasā naab sud maana woto, t'a Uuri ki zabrē wā wa a Davuud sēn da ratā. (2 Sām. 11:12-17) Rēnd rīmā pa yo bal ye. A maaname tu b ku ned sēn pa tar yelle, n paas a taalā.

A DAVUUD TEKA YAM N KOS SUGRI

⁶ Vēenega, a Zeova sēn mi būmb fāa wā yā a Davuud sēn maanā. (Yel. 15:3) Baa rīmā sēn kē kāadem ne a Batseba a sudā kūum poorā, 'būmb ning a sēn maanā pa yu Zusoabā noog ye.' (2 Sām. 11:27) Rē n so t'a tum no-rēes a Natā a Davuud nengē. Wēnnaam a Zeova sēn yaa sugr soabā, wōnda a ra baooda būmb a sēn tōe n tik n zoe a Davuud nimbāanega. Woto pa kengd y raood suda? A Zeova pa modg a Davuud t'a vēneg a yel-wēnā n togs ye. A kutame bal t'a Natā togs kibar sēn sōng a Davuud t'a bāng a sēn maanā wēnem sēn ta zīg ninga. (*Karm-y 2 Sāmwell 12:1-4.*) A Zeova sēn maan woto wā yaa sōma wusgo. Rē kutame t'a Davuud tōog n wilg a tagsg sēn yaa a soab yellā pugē.

⁷ Rīmā sēn kelg a Natā kibarā, a manesmā wilgame t'a nonga turlem. A

6. Bōe la a Zeova maan a Davuud yel-wēndā poore, la rē wilgda tōnd bōe a Zeova zugu?

7. A Davuud sēn kelg kibar ning a Natā sēn togs-a wā poore, a manesem yu wāna?

sūur yika ne kibarā pugē rakāagrā t'a yeel a Natā woto: "M wēen ne Wēnnaam, ned ning sēn maan woto wā tog n kiime." La a paas tu b segd n dola b sēn wēg-a soabā, t'a Natā leok woto: "Yaa yāmb la rao-kānga." A paasame t'a Davuud sēn maan woto wā, a na n sega zu-loeese, tu "tēn-kūum" ka na n bas a yirā, la tu b na n ning-a-la yānd me. A Davuud bāngame t'a sēn maanā yaa wēng wusgo, t'a sūurā sām t'a yeel yaa: "Mam beega Zusoabā."—2 Sām. 12: 5-14.

A DAVUUD PUUSA WĒNNAAM, T'A KŌ-A SUGRI

⁸ Rē poore, rīm a Davuud gulsa Yul Sōamyā 51 soabā. Yul-kāng goamā wilgda a Davuud sūur sēn sām to-to ne yell ning a sēn maanā. A Davuud kosa a Zeova t'a zoe a nimbāanega. A pa sak n deeg bal t'a sēn maanā yaa wēng ye. A teka yam n kos sugri. Sēn da pak a Davuud n yul yaa yē ne Wēnnaam zoodā. Rē n so t'a yeel woto: "Mam konga ne yāmba, yaa yāmb bala. . . . Mam Wēnnaam, bu y maan sūur sēn tar pu-peelem n kō maam, la y leb n kō maam yam sōma sēn ka yuusd ye. . . . Lebs-y maam sū-noog ning yāmb fāagrā sēn kōtā n kogl maam ne yam sōma." (Yul 51:3-6, 9-14) Yāmb me sā n wa kot a Zeova sugri, y pelgda y pug wa a Davuud bu?

⁹ A Zeova basame t'a Davuud yel-wēnā biis nams-a a yōor teka. La a Davuud sēn tek yam n kos sugr ne a sūur fāa wā, a Zeova kō-a-la sugri. (*Karm-y Yul Sōamyā 32:5; Yul 51:17*) Wēnnaam sēn tōe fāa wā mii ned tagsgo, la sēn sungd to-to me tu ned

8, 9. Wān to la Yul Sōamyā 51 wā wilgd t'a Davuud sūur sāama ne a sēn maanā, la a wilgda tōnd bōe a Zeova zugu?

wa maan yel-wēnde. A pa yeel tu bu-kaoodbā segd n kutame tu b ku a Davuud ne a Batseba wa sēn zems a Moiiz tōogā sēn wilg yoaadb sēn segd ne subgr ningā ye. A Zeova kaoa buvdā a toore, n zoe b nimbāanega. (Maan. 20:10) A wa n yāka b biig a Salomo meng t’a lebg Israyell rīma.—1 Kib. 22: 9, 10.

¹⁰ Tōe tu būmb a to a Zeova sēn tik n zoe a Davuud nimbāaneg yaa a Davuud me sēn da zoe a Sayull nimbāanegā. (1 Sām. 24:5-8) Sūd me, a Zezi wilgame t’a Zeova geta tōnd manesem sēn yaa a soab ne d taabā, n yeel woto: “Da bu-y ned buvd ye, tu Wēnnaam da wa bu yāmb buvd ye. Tū bōe, yāmb sēn na n bu ned buvd būmb ningā, yāmb na n paama bu-kānga. La ne makdg ning yāmb sēn na n mak n kō nebā, b na n mak n lebsa yāmb woto.” (Mat. 7:1, 2) D sēn mi t’a Zeova kōt-d-la sugri, la t’a tōe n kōo ned sēn maan yel-wēn-kāsems wa yoob la nin-kuur sugrā kengda d pelga. La yul n paam a sugri, *d segd n kōta d taabā sugri*. Sēn paase, d sā n beege, d segd n *vēnega d yel-wēndā n togs-a la d toeeme*. Ned sēn maan yel-wēnd sā n tek yam n kot sugr ne a sūur fūa, a Zeova kōt-a-la “laafu,” rat n yeel t’a sōngd-a lame t’a yamā gāand bāane. —*Karm-y Tvum 3:19*.

A MANASE MAANA YEL-WĒN-KĀSEMSE, LA A WA N TEKA YAM

¹¹ Biiblā kibar a to me n wilgd t’a Zeova yaa nimbāan-zoeta. Yaa a Manase kibarā. Yu na maan yuum 360 a Davuud sēn lebg Zida rīmā poor la a Manase sung a naamā ruubo. A ru

10. a) Tōe tu bōe me la a Zeova tik n kō a Davuud sugrā? b) Ned sā n maan yel-wēnde, bōe la a segd n maan n paam t’a Zeova kō-a sugri?

11. Yel-wēn-bus la rīm a Manase maan-yā?

naam yuum 55, la a maana tuum-wēns wusg t’a Zeova sūur sām ne-a. A maana tēn-kug a Baal yīnga, a “waooga ādsā la a tū-ba,” a ruka a kamb n yōog bugum, la a kēng bagb ne tuum-dāmb nengē. “Yē beega Zusoabā wusgo, n kut tu b sūur yiki.”—2 Kib. 33:1-6.

¹² A Zeova wa n basame tu bēeb yōk a Manase n tall-a n kēng Babilon n tu page. A Manase sēn wa n be bāens roogā, tōe t’a tēega a Moiiz sēn da yeel Israyell nebā goam ninsā. A ra yeel-b-la woto: “Būmb ning mam sēn togs yāmbā sā n paam yāmb tu y namsdē, y tog n lebs n baoa y Wēnnaam a Zeova la y sak a koegā.” (Tōo. 4:30, MN) A Manase lebs n baoa a Zeova. Wān to

12. Wān to la a Manase lebs n bao a Zeova?

la a maan dē? A “sika a meng wusgo,” n puus Wēnnaam. (2 Kib. 33:12, 13) Biiblā pa wilg a sēn yeel a puusgā pugē wā ye. La tōe tu wōnda a Davuud goam nins sēn be Yul Sōamyā 51 soabē wā. D sēn mi bala, yaa t’a Manase toeema yam fast.

¹³ Bōe la a Zeova maan a Manase puusgā poore? A Zeova “leoka a puusgā la [a] kelg a kosgā.” A Manase ruka a Davuud naore. A bāngame t’a sēn maanā yaa wēng wusgo, n tek yam n kos sugr ne a sūur fāa. Rē n so tu Wēnnaam kō-a sugri, n lebs-a Zerizalem a soolmē wā. “Woto, a Manase bāngame tu yaa [a Zeova] bal n yaa Wēnnaam.” (2 Kib. 33:13) Kiba-kāngā me kengda d pelga, bala a wilgdame tu ned sēn maan yel-wēnd sā n teke, Wēnnaam zoeta a nimbāaneg n kō-a sugri.

13. Bōe yīng t’a Zeova kō a Manase sugri?

A ZEOVA SUGRĀ TARA KOAK BL?

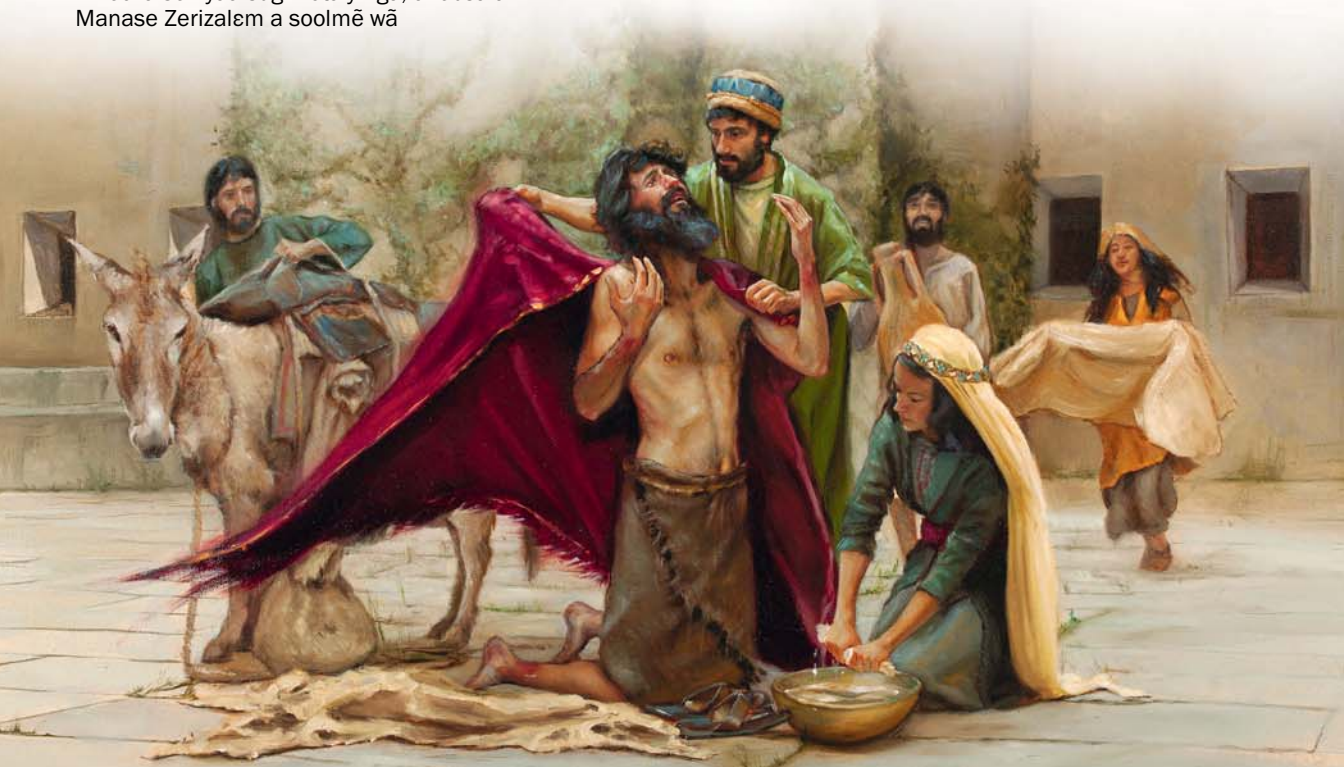
¹⁴ Tōnd suka, neb sēn na n maan a Davuud ne a Manase yel-wēnā buud sōor paooda. La a Zeova sēn kō rīm kāensā sugrā, d bāngame tu baa ned sēn maan yel-wēn-kāsems sā n tek yam, tōnd Wēnnaamā sakd n kō a soab sugri.

¹⁵ La a Zeova sugrā kūun tūuda soaya. Tēeg-y t’a Davuud ne a Manase manesmā yu toor fast ne Israyell la Zida neb nins sēn yu kūsdbā. A Davuud sēn wa n beegā, a Zeova tuma a Natā a nengē, sēn na yul t’a paam n tek yam n kos sugri. A Davuud sud teka yam. A Manase me sēn wa n tar zu-loeesā, a bāngame t’a segd n kosa sugr ne a sūur fāa. La baa a Zeova sēn tum no-reesdb naoor wusg Israyell ne Zida nin-buiidā

14. Bōe la a Zeova tikd n kō ned yel-wēnd sugri?

15. Bōe yīng tu d tōe n yeel t’a Zeova sugrā kūun tūuda soaya?

A Zeova sēn yaa sugr kōtā yīnga, a lebsa a Manase Zerizalem a soolmē wā

nengē wā, b pa tek yam ye. Rē n so t'a pa kō-b sugrā. (*Karm-y Nehemi 9:30.*) Baa Israyell nebā sēn wa n yi Babilon yembdā n lebg n wa wā, a Zeova ra ket n tumda no-rēesdb wa maan-kuud a Esdras la a Malaki b nengē. Nin-buiidā sā n da tūud a Zeova noyā, b ra paamda barka.—Neh. 12:43-47.

¹⁶ A Zeova wa n pa le rat tu Israyell nebā ket n kuud rūms maand ye. Rē n so t'a tum a Zezi tēngā zug t'a wa ki tu yu maoong ādem-biisā fāa yīnga. (1 Zā 4:9, 10) A Zezi togsa gomd sēn wilg t'a Ba wā sūur sāama ne Israyell nebā, n yeel woto: "Zerizalem, Zerizalem, sēn kuud Wēnnaam no-rēesdba, n lobd neb nins b sēn tum fo nengē wā kuga! Naoor wusgo, mam da rat n tigma fo kambā wa no-yāang sēn pōgend a kamb a pūgsē, la fo ka sak ye." A paasame: "Gese, b na n basa fo roog ne foo zaalem." (Mat. 23:37, 38) Woto rat n yeelame tu Wēnnaam ra na n ledga Israyell nebā sēn yaa buud sēn maand yel-wēn n pa tekdē wā ne buud a to. (Mat. 21:43; Gal. 6:16) La rē yīnga Israyell buudā neb ra ket n tōe n paamame t'a Zeova zoe b nimbāaneg bu? N-ye. B ned ning fāa sēn da na n tall tēeb ne a Zeova la a tall tēeb ne a Zezi Kirist kūumā sēn yu maoongā tōe n paama sugri. Kūum wuugrā sasa me, neb sēn da ki n pa paam weer n tek yam la a Zeova na n kō sugri.—Zā 5:28, 29; Tuu. 24:15, MN.

WĀN TO LA D TŌE N DL A ZEOVA SUGRĀ YŌODO?

¹⁷ D sēn mi t'a Zeova sakd n kōta sugrā segd n kutame tu d tall manesem

^{16.} a) Israyell nebā sēn pa tek yam n kos b yel-wēnā sugrā, baasa wāna? b) Bōe la Israyell buudā ned kam fāa ra tōe n paame?

^{17, 18.} Wān to la d tōe n paam a Zeova sugri?

bugo? Yaa vēeneg tu d segd n duka a Davuud ne a Manase togs-n-taare. D segd n ninga d yamē tu d yaa koangdba. D sā n wa beeg bu d tek yam n kos sugr ne d sūur fāa, la d kos a Zeova t'a sōng-d tu d yiis tul-wēnsā d sūurē wā. (Yul 51:12) Sā n yaa yel-wēn-kāseng la d maan-yā, d segd n togsa kāsēmdāmbā me tu b sōng-do. (Zak 5:14, 15) Baa d yel-wēndā sēn yaa to-to fāa, d sā n tēeg a Zeova sēn yeel a Moiz būmb ningā, kengda d raodo. A yeela woto: "Mam . . . yaa Wēnnaam sēn yaa nimbāan-zoeta, la bark kōata. Mam sūur ka yikd tao-tao ye, la mam nonglem yaa wusgo. La mam yaa sud soab sēn maand nonglem hal tu ta zāmaan tusri, n kōt neb sugr b yel-wēnā ne b kuugā la b kongrā fāa yīnga." A Zeova pa toeem ye.—Yik. 34:6, 7.

¹⁸ A ra pulma Israyell nebā tu b sā n tek yam n kos sugri, a na n basa b yel-wēnā taale. A yeelame tu b yel-wēnā sā n yaa "miuug" wa saag pag a minamina, a na n kutame tu b lebg pēelg wa "lam-paalga." (*Karm-y Ezai 1:18.*) Woto wā, wān to la d tōe n dū a Zeova sugrā yōodo? D sā n dat t'a Zeova bas d beegr taale, d segd n wilgdame t'a sēn yaa sugr soabā noom-d lame, la d tek yam n kos sugr me.

¹⁹ Wān to la d tōe n duk a Zeova togs-n-taar n kōt d taabā sugri? Ned sēn maan yel-wēn-kāseng sā n tek yam, wān to la d tōe n kō a soab sugri? Sōsg ning sēn pugdā na n sōng-d lame tu d fees d menga, n ges d sēn tōe n maneg n duk d Ba a Zeova sēn yaa 'sōng la a kōt sugrā' togs-n-taar to-to.—Yul 86:5.

^{19.} Bōe yell la d na n gom sōsg ning sēn pugdā pugē?

KÕT-Y TAAB SUGRI

*“Bi y maan sũ-mar ne
taaba, la y kō taab
sugri.”—KOL. 3:13.*

Y NA N LEOKAME TU BÕE?

Bõe yīng tu d segd n yu
sug-kōtba?

Mak-bug la a Zezi ruk n wilg
tu d segd n sakd n kōta sugri?

D sã n kōt taab sugri,
nafa bus la d paamda?

BIIBLÃ sēn yaa a Zeova Gomdã sōng-d lame
tu d bāng t’a Zeova kisa yel-wēnde, la
tu ned sã n maan yel-wēnde, sãamda a
sũuri. Biiblã wilgame me t’a Zeova yaa sugr
soaba. Sōsg ning sēn loogã sōng-d lame tu d
bāng a sēn kō a Davuud ne a Manase sugrã
võore. B ned kam fãa wilgame t’a sũur sãama ne
a sēn maanã, n vēneg a yel-wēnã n togs la a tek
yam ne a sũur fãa.

² Masã, bi d bao n bāng tōnd ned kam fãa
sã n sud yaa sugr soaba. Yāmb sã n da zīnd a
Manase wakatē wã, tu y ned naag a sēn ku b
rāmbã suka, y na n sak n kō-a-la sugr bi? Sok-
kāngã leokr tara yōodo. Bala, ründã-ründã nebã
wusg yaa wēnse, neb sēn nong nen-keglem, la
neb toor sēn kae ne b taaba. La bõe yīng tu kiris-
ned segd n yu sugr soaba? B sã n wa maan yāmb
būmb sēn pa segde, bõe n tõe n sōng-y tu y tōog
y meng wa a Zeova sēn datã la y sak n kō sugri?

D SĒN SEGD N YU SUG-KÕTBÃ VÕORE

³ D sã n sakd n kōt tigingã neb la neb a
taabã sugri, zems-n-taar na n zīnda tōnd ne d
roagdba, d zo-rāmba, neb a taaba, la tōnd ne
a Zeova suka. Biiblã yeelame tu baa yaa naoor
wusg la ned beeg-do, d segd n kō-a-la sugri. A
Zezi ruka makr n gom yamb sēn da tar a zu-soab
sam-kēeng yelle, n na n wilg d sēn tog n yu sug-
kōtbã võore.

1, 2. Bõe yīng tu y segd n bao n bāng y sã n yaa sugr soaba?

3-5. a) Mak-bug la a Zezi ruk n na n wilg tu d segd n yu sug-
kōtba? b) Sagl-bug la a Zezi kō Matue 18:21-35 wã pugē?

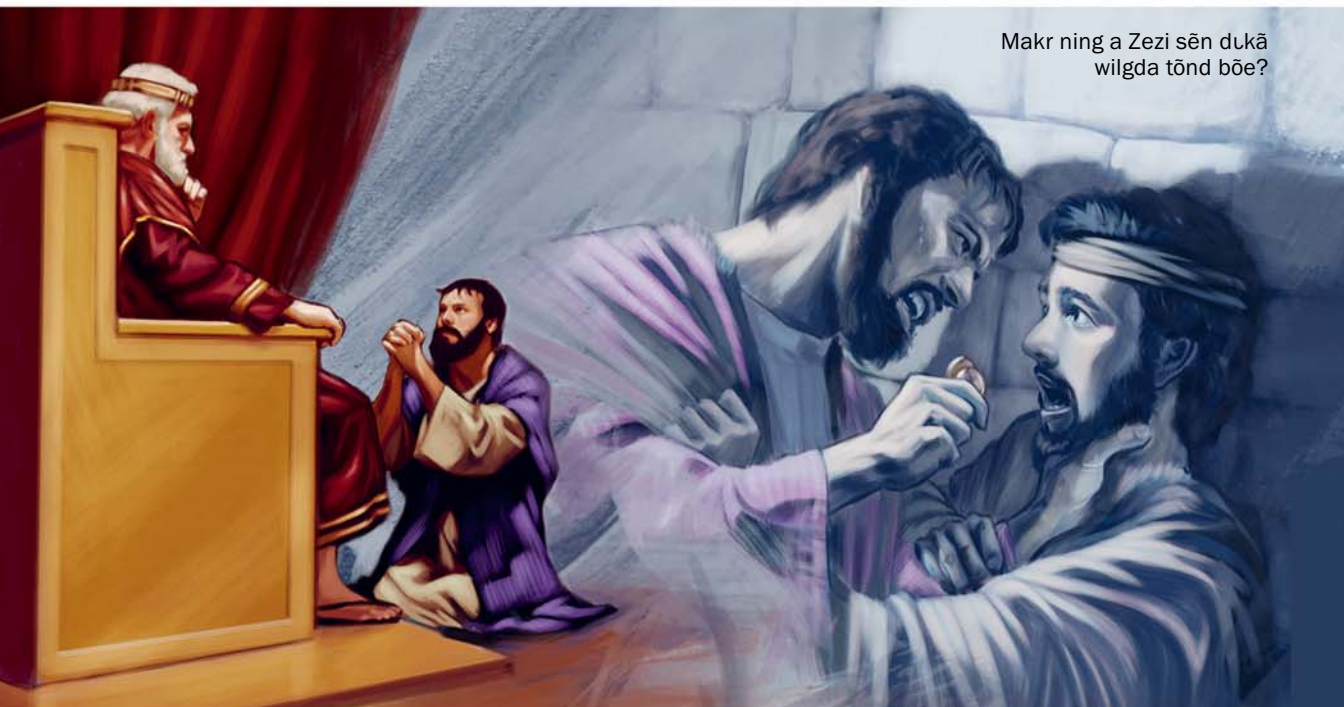
⁴ Yambā ra tara a zu-soabā samd sēn ta denie milyō 60. Denie a ye yaool n da yaa ra-n-yeŋg tūumd yaoodo. A zu-soabā zoe a nimbāaneg n bas samdā taale. La a sēn yi a zu-soabā nengē wā, a sega yamb a to sēn tar a samd sēn zems rasem koabg tūum yaood bala, n yeel t’a yao. A tūmd-n-taagā kos-a lame t’a maan sū-mar t’a na n yaoa samdā t’a tōdge, n kut tu b yōk-a n pag bāense. B zu-soabā sēn wumā, a bool-a lame n sok-a woto: “A ka zems tu fo me zoe fo tūmd-n-taagā nimbāaneg wa mam sēn zoe fo nimbāanegā bu?” A “zu-soabā sūur yikame t’a ning-a bi-bees gūudbā nusē, n yeel t’a sā n ka yao a ka na n yi ye.”—Mat. 18:21-35.

⁵ Bōe yīng t’a Zezi ruk mak-kāngā? A yeela woto: “Mam [saasē Ba wā, MN] na n maana yāmb woto, yāmb ned kam fāa sā n ka kō a ba-biis sugr ne a sūur fāa.” (Mat. 18:35) A

Zezi gomdā yaa vēenega. Tōnd sēn pa zems zāngā, d beegda a Zeova. D pa tōe n sak-a tū zems kepi ye. La d sā n kos-a sugri, a basda taale. Woto yīnga, ned ning fāa sēn dat n yu a Zeova zoa segd n kōta a taabā sugri. A Zezi sēn wa n sōsd ne nebā tāngā zugā, a yeela woto: “Yāmb sā n kō nebā sugr b beegr yīnga, yāmb Ba sēn be [saasē wā, MN] me na n kōo yāmb sugr y beegrā yīnga. La yāmb sā n ka kō nebā sugr b beegr yīnga, yāmb Ba me kōn kō yāmb sugr y beegrā yīng ye.”—Mat. 6:14, 15.

⁶ Tōe tu y yeel tu saglgā yaa sōma, la t’a tūub yaa toogo. Bala, naoor wusgo, ned sūur sā n puugi, yaa a sēn get tu b sēn maan-a wā pa zems ye. A tōe n datame tu b subg sēn beeg-a yē wā, wall a tull n doka a sūuri. Sā n wa yaa woto, bōe la y tōe n maan n tōog n kō sugr wa a Zeova sēn datā?

6. Bōe yīng tu sugr kūun tōe n yu toogo?

Makr ning a Zezi sēn dukā
wilgda tōnd bōe?

BAO-Y N BĀNG-Y
Y SŪURĀ SĒN YIKĀ VŌORE

⁷ Ned sã n wa beeg-do, wall d tagsame tu bŭmb b sĕn maan-d pa segde, tõe n yika d sŭur wusgo. Bi-bug a ye bilga yĕ manesem sĕn yu to-to a sŭur sĕn yik poore, n yeele: “Mam fãoome n yi zakã pugĕ, n wĕen tu m kŏn le wa yir ye. Baraare, zĩigã ra bugsame, tu mam yi n duk sor neb wusg sĕn pa tũudi. Ziigã sĕn da yaa neerã, n paas sĕn da yaa su wã kutame tu m sŭurã sung sigbu. Lĕer a wãn poore, mam lebg n kulame. M sŭur sãama ne m menga, m sĕn bas tu m sŭur yik wusgã yĩnga.” Wa kiba-kãngã sĕn wilgdã, y sŭur sã n yik tu y tŏog y menga, tõe n sŏng-y lame tu y tags sŏma, la y ra yu yãg-yãg n maan bŭmbu, n wa maand y bãngĕ ye.—Yul 4:5; Yel. 14:29; Zak 1:19, 20.

⁸ La y sŭur sã n yik n pa sigd yĕ? Sã n yaa rĕ, y segd n bao n bãngã *bŭmb ning* sĕn yik y sŭurã. Yaa b sĕn maan-y pãng wall b sĕn paoog-y yĩng bu? Yaa y sĕn tagsd t’a soabã maana pu-toog bu? Rĕ yĩnga a sĕn maanã yaa wĕng wusg bu? Y sã n bãng bŭmb ning sĕn yik y sŭurã, y na n bãngã Biiblã sagls nins sĕn tõe n sŏng-y tu y tall manesem sĕn tat a Zeova yam. (*Karm-y Yelbŭn 15:28; 17:27.*) Y sã n deng n bao n bãng yellã vusgo, tõe n sŏng-y lame tu y sak n kŏ sugri. Y sã n maan woto, y na n basame tu Wĕnnaam Gomdã wilg-y y “sŭurã tagsg la [a] ratem” sĕn yaa to-to, la a sŏng-y tu y ruk a Zeova togs-n-taar n kŏ sugri.—Heb. 4:12.

7, 8. Bõe n tõe n sŏng-y tu y kŏ sugri?

TŌE T'A SOABĀ PA MAAN
NE PU-TOOG YE

⁹ Yel wusg n be n tõe n yik sŭuri. Wala makre, yãmb sã n zao y montĕer tu ned wa kors-yã, y manesem yuta wãna? Neb kĕer b sĕn maan woto sŭy yikame tu b kaoog zabre. La y sĕn yaa kiris-nedã, yaa vĕeneg tu y pa na n maan a buud ye.

¹⁰ Y na n deng n tagsa neere. Tõe n yaa yãmb n bas tu bŭmb tiis-yã. Wall tõe tu sĕn kors-a yãmbã montĕerã tara zu-loĕega. D sã n maag d yĩng n bao n wum yell vŏore, tõe n sŏng-d lame tu d ra yik d sŭur wusgo, la d sak n kŏ sugri. Koĕeg Soab 7:9 yeta woto: “Ra sak tu f sŭur yik tao-tao ye. Tu bŏe, sŭ-yikr paada yalembã pusĕ.” Ra n tags-y tu yaa pu-toog ye. Naoor wusgo, y tõe n tagsame tu bŭmb b sĕn maan-y yaa pu-toogo, tu yaool n yaa a soabã pãn-komsem n kut t’a yŏsge, wall y sĕn pa wum yellã vŏor yĩnga. Rĕnd ned sã n maan-y bŭmb wall a yeel-y gomd tu y sŭur yiki, yuta sŏma tu y reng n bao n bãng yellã vusgo, la y mao n kŏ-a sugri. Y sã n tŏogd n maand woto, y na n paama sŭ-noogo.—*Karm-y 1 Piĕer 4:8.*

“BL Y TALL Y LAAFL”

¹¹ Koe-moonegã sasa, ned sŭur sã n yik ne-do, bŏe n tõe n sŏng-d tu d tall sŭ-mare? A Zezi sĕn wa n tum koe-moondb 70 wã, a yeel-b lame tu b sã n ta zak noor bu b yeel woto: “Bu laaft zĩnd yi-kãngã pugĕ.” La a

9, 10. a) Ned sã n maan-y bŭmb tu y sŭur yiki, y manesem segd n yu wãna? b) Y sã n pa yikd y sŭur tao-tao la y sakd n kŏt sugri, wãn to la na n naf-yã?

11. Koe-moonegã sasa, d manesem segd n yu wãn ne ned buud fãa?

paase: “Ned sēn nong laaft sã n be be, yãmb laaft na zĩnd a zugu, la a sã n ka beē, bu y tall y laaft.” (Luk 10:1, 5, 6) D sã n seg ned sēn sũd rat n kelg koe-noogã, noom-d lame, bala d miime tu na n naf-a lame. La d mi n sega neb sēn pa rat n kelg-do. Sã n yaa rē, d maanda wãna? A Zezi yeelame tu d tall d laaft wã. Woto rat n yeelame tu d sã n ta zak noore, baa zakã rãmb manesem sēn yũ to-to, d tõe n looga ne laaft. Ned sã n bao d noor tu d leok-a ne sũ-yikri, d pa loog ne laaft ye.

¹² Pa koe-moonegã sasa bal la d segd n baood laaft ne nebã ye. D bao laaft wakat fãa. La sak n kō f to sugrã pa rat n yeel tu f mum f nin a manesem-wēng taoore, wall f tags t’a sēn maanã pa maneg n yaa wēng ye. Rat n yeelame tu f segd n basa taale, n da tall sũ-kēk ye. Y segd n talla y laaft wã. B sã n maan nina bũmb t’a sũur yiki, a pa yĩmd tao-tao ye. A tara rē yell tagsg t’a sũur sãamdē. Y sũur sã n yik bu y ra bas tu kaoos ye. Tēeg-y tu y sã n tagsd bũmb ning sēn yik y sũurã yelle, y pa tõe n kell n tall sũ-noog ye. Rē n so tu y segd n kōt sugrã.—*Karm-y Efēez rãmb 4:31, 32.*

D TALL MANESEM SĒN TAT A ZEOVA YAM

¹³ Ned sēn pa d tēed-n-taag tõe n wa beeg-d lame, tu d getē tu d tõe n tũnuga ne rē n sōng-a t’a tulg n bāng Biiblã sēn yetã. Tum-tum d a Poll yeela woto: “Kom sã n tar f be,

^{12.} Wãn to la d tõe n tũ a Poll saglg ning sēn be Efēez rãmb 4:31, 32 pugē wã?

^{13.} a) ‘Ruvug bug-saal’ f be zugã rat n yeelame tu bõe? b) Ned sã n beeg-y tu y tōog y sũur n pa maan-a wēnga, tõe n waa ne nafa buse?

bu f kō-a t’a ru. Ko-yũud sã n tar-a bu f kō-a t’a yũ. Tu bõe, fo sã n maan woto, fo ruvgda bug-saal a zugu. Da sak tu wēng tōog foom ye, maan sōma n tōog wēnga.” (Rom 12:20, 21) Ned sã n maan-y wēng tu y tōog y meng n pa lebs-a wēnga, tõe n kutame t’a buke. Y sã n wilg sēn beeg-a yãmbã tu y yaa wum d la y zoe a nimbãanega, tõe n kutame t’a tulg n zãms Biiblã. Baa a sã n pa bao n na n zãms Biiblã, y sũ-marã la y maan-neerã tõe n kutame t’a rat n bāng bũmb ning sēn kut tu y yaa toorã. —1 Ptē. 2:12; 3:16.

¹⁴ La neb n be tu d pa segd n bao b tũud-n-taar ye. Wala makre, ned sēn maan yel-wēn-kāsenga, n tōdg t’a kōn tek yam tu b yiis-a tigingã pugē. Sã n yaa tōnd la a sēn beegã, tõe n yu toog tu d kō-a sugri. Baa a sã n wa teka yam, a sēn maanã tõe n ket n zabd-d lame. Sã n wa yaa rē, yuta sōma tu d kos a Zeova t’a sōng-d tu d tōog n kō beegdã sugri. Woto tara yōodo, bala d pa tõe n bāng bũmb ning sēn be d to wã sũurē, la a Zeova miime. Yē n feesd ninsaal sũur n mi a tagsgo, la a maand sũ-mar ne yel-wēn-maanda. (Yul 7:10; Yel. 17:3) Rē n so tu Biiblã yet woto: “Da lebs-y ned wēng wēng yĩng ye. Bu y maan sēn zems pēgr nebã fãa nifē. Bu y maan yãmb sēn tõe teka, t’a sã n tõe, bu laaft zĩnd yãmb ne nebã fãa suka. Mam zo-nongdse, da tug-y beem ye, bas-y taale. Tu bõe, a gulsame: ‘Zusoabã yetame yaa: Sũ-dokr yaa maam n so, la mam na keo.’” (Rom 12:17-19) Tōnd pa tõe n

^{14.} Baa ned sã n maan-y bũmb tu zabd-y wusgo, bõe yĩng tu y segd n kō sugri?

bāng būmba fāa wa a Zeova ye. Sēn paase, Biiblā yeelame tū d ra kao d taabā buud ye. (Mat. 7:1, 2) La y tōe n basa y yam tū Wēnnaam na n kaoa buudā turga.

¹⁵ Ned sēn beeg-y sā n tek yam tū y baas n getē tū yaa toog tū y kō-a sugri, yūta sōma tū y tēeg tū yē me pa zems zāng ye. (Rom 3:23) A Zeova zoeta ādem-biisā sēn yaa yel-wēn-maandbā nimbāanega. Rēnd segdame tū d pūus beegdā yīnga. D sā n maan woto, tōe n sigsa d sūurā. A Zezi wilga vēeneg tū d pa segd n tall sū-kēk ne baa sēn namsd-b tōndā ye. A yeela woto: “Mam yeta yāmb tū y nong yāmb beeba, . . . la y pūus neb nins sēn maand yāmb wēngā, la sēn namsd yāmbā yīnga.”—Mat. 5:44.

¹⁶ A Zeova kōo kāsem-dāmbā sor tū tigingā ned sā n maan yel-wēn-kāseng bī b welg yellā. Kāsem-dāmbā pa mi būmbā fāa wa Wēnnaam ye. La b basdame tū Wēnnaam vuusem sōngā wilg-b sor tū b tik Biiblā sēn yet būmb ningā n duk b sardā. Rēnd b sā n wa ruk sardo, d tōe n kusa sud tū zemsa ne a Zeova raabā, bala b pūusa a Zeova n kos a sōngre.—Mat. 18:18.

¹⁷ Yell a woto taoore, y segd n yū wēn-sakda. Kāsem-dāmbā sā n yeel tū ned sēn maan yel-wēnd teka yam, rē yīnga yāmb me na n kō a soabā sugr la y wilg tū y ket n nong-a lame bī? (2 Kor. 2:5-8) Sā n yaa yāmb wall y ned la a sēn beegā, tōe n yū toogo. La sēn sāo yaa y sēn na n teeg a Zeova n wilg tū y saka a sēn tūnug

15. Ned sā n beeg-do, bōe n tōe n sōng tū d sūurā sigi?

16, 17. Kāsem-dāmbā sā n wa wilg tū ned sēn maan yel-wēnd teka yam, y manesem segd n yū wāna, la bōe yīnga?

Kiris-nebā segd n yū sug-kōtba

ne kāsem-dāmbā n welg yellā. Woto, y wilgdame tū y yaa sugr soaba.—Yel. 3:5, 6.

¹⁸ Logtoeembā wilgame tū ned sā n yaa sugr soaba, paasda a yīnsā laafu. D sā n nong n basd taale, d sūur na n yaa noogo, bala d pa na n yū sū-kēk soab ye. Na n sōngame me tū tōnd ne d taabā moor noome. La d sā n pa kōt sugri, tōe n waa ne bāas la sū-sāamse. Tōe n sāama tōnd ne d taabā zems-n-taar me. La sēn yūd fāa, d sā n kōt d taabā sugri, paasda tōnd ne d saasē Ba a Zeova zoodā pānga.—*Karm-y Kolos rāmb 3:12-14.*

18. D sā n kōt d taabā sugri, nafa bus la d paamda?